

Gönderim: 22.09.2020

Düzeltilme: 14.01.2021

Kabul: 27.01.2021

Tür: Araştırma Makalesi

Öğretmenlerin Covid-19 pandemi dönemindeki senkron uzaktan eğitim sürecinde yaşanan sorunlara ilişkin çözüm önerileri

Cemal BIYIKLI^a
Ayşe Oytun ÖZGÜR^b

^a Program Geliştirme Uzmanı, Ankara Özel Tevfik Fikret Okulları, ORCID:0000-0002-8060-8977

^b İlkokul ve Ortaokul Müdürü, Ankara Özel Tevfik Fikret Okulları, ORCID: 0000-0001-7138-2681

Özet

Bu çalışmanın amacı, senkron (eş zamanlı) ders sürecini deneyimleyen öğretmenlerin, bu deneyimlerinden hareketle senkron ders süreçlerinin iyileştirilmesi için olası çözüm önerilerini ortaya koyabilmektir. Araştırmada nitel araştırma türlerinden fenomenoloji desen tercih edilmiştir. Araştırma, Ankara ili, Çankaya ilçesinde bulunan özel bir okulda 2019-2020 öğretim yılının ikinci döneminde yapılmıştır. Araştırmaya 84 öğretmen katılmıştır. Araştırmanın verileri üç açık uçlu sorunun olduğu bir formla çevrimiçi yollarla toplanmıştır. Araştırmanın sonucunda öğretmenlerin senkron ders sürecinin verimli geçmesine ilişkin önerileri 9 kategori altında toplanmıştır. Bu kategoriler şu şekildedir; öğretim yöntem ve tekniklerinde değişiklik yapılmalı, öğrencilerle sağlıklı bir iletişim kurulmalı, öğrenci motivasyonunu artırıcı etkinlikler yapılmalı, teknolojiyle ilgili problemler çözümlenmeli, öğrenme eksiklikleri takip edilmeli ve en kısa sürede giderilmeli, senkron ders planlaması ayrıntılı bir şekilde yapılmalı, velilerin üzerine düşen görevleri yapması sağlanmalı, öğretmenler okuldaki diğer çalışanlar ile işbirliği yapmalı, süreç değerlendirme esas alınmalıdır.

Anahtar Sözcükler: Senkron Ders, Acil Uzaktan Eğitim, Uzaktan Eğitim, Covid-19, Öğretmen Görüşleri

Teachers' solution suggestions for the problems experienced in the synchronous distance education process during the Covid – 19 pandemic

Abstract

The aim of this study is to reveal possible solution suggestions for the improvement of synchronous lesson processes based on the experiences of teachers who experience synchronous lesson process. In the research, phenomenology pattern, one of the qualitative research types, was preferred.. In this study, phenomenology pattern among qualitative research types was preferred. The research was conducted in a private school in Çankaya, Ankara, in the second semester of the 2019-2020 academic year with the participation of 84 teachers. The research data was collected online using a form with three open-ended questions. At the end of the research, the suggestions of the teachers about the efficient course of the synchronous lesson process were collected under 9 categories. These categories are as follows; teaching methods and techniques should be changed, effective communication should be established with students, activities should be carried out to increase student motivation, technology-related problems should be resolved, learning deficiencies should be followed and eliminated as soon as possible, synchronous lesson planning should be done in detail, parents should be able to do their part, teachers should cooperate with their colleagues and related staff at school and process evaluation should be taken as basis.

Keywords: Synchronous Course, Emergency Remote Education, Distance Education, Covid-19, Teacher Opinions

Kaynak Gösterme

Bıyıklı, C. & Özgür, A.O. (2021). Öğretmenlerin Covid-19 pandemi dönemindeki senkron uzaktan eğitim sürecinde yaşanan sorunlara ilişkin çözüm önerileri. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi (AUAd)*, 7(1), 110-147.

Giriş

Covid – 19 salgını nedeniyle yaşanan salgın dönemi, insanların yaşamın her yönüyle ayrılmaz bir bütün olduğu düşüncesini görmesine olanak sağlamıştır. Bu düşüncenin gözler önüne serilmesi önemliydi ancak bunun anlaşılması kolay olmadı. Bu sürecin anlaşılmasında, geçmişte yaşanan tüm olaylar gibi insanların, grupların, toplumların kendilerine özgü olayları algılama biçimlerinin etkili olacağı da düşünülebilir (Cüceloğlu, 2020).

Covid – 19 salgının anlaşılabilmesi o sürecin yaşanması ve etkisinin hissedilebilmesiyle de ilişkilidir. Dünya üzerinde yaşayan bütün insanların etkileyen Covid – 19 salgını, o insanların uğraş alanı olan sektörleri de derinden etkilemiştir. Salgının etkisi altına aldığı bu sektörlerden biri de eğitimidir. Ülkemizde bakanlık yetkililerinin almış olduğu önlemler neticesinde aileler, öğretmenler ve öğrenciler salgın sonucunda oluşan uzaktan eğitim sürecine bir şekilde uyum sağlamıştır (Kırmızıgül, 2020).

Koronavirüsten kaynaklı salgın döneminde, insanların sokağa çıkamaması, öğrencilerin okula gidememesinden dolayı eğitimdeki en önemli çözüm yolu uzaktan eğitim olmuştur. Ülkeleri yönetenler, sağlıklı bir yaşam için çok zorlu mücadeleler vermiştir. Devletler, sağlıklı bir yaşam kadar, ellerindeki olanakları da kullanarak eğitimdeki sürdürülebilirliği sağlamak amacıyla eğitimi uzaktan yapmaya çalışmıştır (Telli-Yamamoto & Altun, 2020). Uzaktan eğitimin bu süreçte bir çözüm yolu olmasıyla birlikte yüz yüze eğitimin yerine geçemeyeceği gerçeğiyle birlikte sınırlıklarının da olduğu bilinmektedir (Lau, Yang & Dasgupta, 2020).

Yaşanılan salgın döneminde, bilgisayar ve internet teknolojileri uzaktan eğitimin tasarımında bu tasarımların geliştirilip olgunlaştırılmasında oldukça etkili olmuştur. Uzaktan eğitimdeki bu gelişmeler, eğitim alanındaki gelişmelerle de uyumlu bir şekilde ilerlemeye devam etmiştir (Acarbay, 2016). Teknoloji ve eğitimin birlikte ilerleme kaydetmesi, özellikle salgın döneminde kullanılan uzaktan eğitim terminolojisini de canlandırmıştır. Bu terminoloji canlılığında ön plana çıkan iki kavram senkron (eş zamanlı) uzaktan eğitim ve asenkron (eş zamansız) uzaktan eğitimidir. Senkron (eş zamanlı) uzaktan eğitim, öğretmen ve öğrencinin fiziksel olarak farklı ortamlarda bulunmalarına rağmen iki yönlü iletişimin sağlandığı ve karşılıklı etkileşimin eşzamanlı olarak gerçekleştiği modeldir. Asenkron (eş zamansız) uzaktan eğitim ise, derste öğretileceklerin önceden hazırlandığı, hazırlananların çevrimiçi yollarla öğrencilere ulaştırıldığı, zaman ve mekândan bağımsız, esnek bir iletişim modelidir (Yorgancı, 2014).

Mart 2020 tarihinde Covid-19 salgını nedeniyle okullardaki eğitime uzaktan senkron ve asenkron olarak devam edildi. Öğretmenler okullara gitmeden eğitim-öğretim faaliyetlerini

uzaktan gerçekleştirdi. Sağlık alanında Covid – 19 ile baş edebilmek ve insanları yeni normale ulaştırabilmek adına çok yol kat edilmesine karşın, eğitim alanında yapılan çalışmaların bu denli etkili olmadığını söyleyebiliriz (Hossain, 2020). Covid-19 salgınının pek çok alanda olduğu gibi, eğitimde de bizi hazırlıksız yakaladığını düşünmekteyiz. Hazırlıksız yakalandığımız eğitim sürecinde de en can alıcı noktalardan biri, öğretmenlerin en çok zaman harcadıkları okuldaki ders süreçleridir. Yüz yüze eğitimdeki ders süreçlerinin uzaktan eğitimdeki karşılığı senkron dersler olduğundan, yaşanan senkron ders süreçlerinden çıkarılabilecek çok önemli bilgiler olduğunu düşünmekteyiz. Salgın döneminde gerçekleştirilen senkron dersler hem öğretmen hem de öğrenciler için çok önemli bir deneyim oldu. Bu süreçte yaşananların analiz edilmesi, tartışılması ve sonraki kuşaklara aktarılması bu araştırmayı önemli kılmaktadır. Ayrıca araştırmanın sadece senkron derslere değil, yeni normaldeki uzaktan yapılacak farklı uygulamalara da ışık tutması önemli olabilir. Buradan yola çıkarak araştırmanın amacı, senkron (eş zamanlı) ders sürecini deneyimleyen öğretmenlerin, bu deneyimlerinden hareketle senkron ders süreçlerinin iyileştirilmesi için olası çözüm önerilerini ortaya koyabilmek olmuştur.

Bu amaca bağlı olarak araştırmada yanıt aranacak soru aşağıdaki gibidir:

Öğretmenlerin acil uzaktan eğitim kapsamındaki senkron ders sürecinde yaşadıkları olumsuzluklara ilişkin çözüm önerileri nelerdir?

İlgili Alanyazın

Koronavirüsle birlikte hayatımıza giren salgın süreci eğitim öğretim sürecinde olan bütün değişkenleri etkilemiştir. Bu etkilerin en başında yüz yüze eğitimin bütün dünyada olduğu gibi ülkemizde de kesintiye uğraması olmuştur. Pandemi döneminde eğitimin kesintiye uğraması ile birlikte tüm dünyada birçok eğitim kurumu hızlı bir şekilde reflex göstererek acil uzaktan (emergency remote education) eğitim uygulamalarını hayata geçirmiştir (Bozkurt, 2020). Bu kavram yıllardır kullanılan uzaktan eğitim (distance education) kavramından farklıdır. Bu farklılık Bozkurt ve diğerleri (2020) tarafından aşağıdaki gibi açıklanmıştır (Akt. Bozkurt, 2020):

- Acil uzaktan eğitim zorunluluktur. Uzaktan eğitim ise diğer eğitim olanakları ile birlikte bir seçenektir.
- Acil uzaktan eğitim ile ortaya çıkan problemlere geçici çözümler bulunur. Uzaktan eğitimle öğrenmenin yaşam boyu olduğu gerçeğinden hareketle, öğrenme – öğretme problemleri için kalıcı çözüm yolları oluşturulur.

- Acil uzaktan eğitim, zor dönemlerde eldeki olanaklar ile eğitimin ayakta kalmasını sağlar. Uzaktan eğitim belirli bir amaca ulaşabilmek için alanla ilgili temel bilimsel bilgi ve uygulamaları, organize edilmiş bir şekilde işe koşarak eğitimi sürdürülebilir kılar.
- Acil uzaktan eğitim kavramındaki uzak sözcüğünün İngilizce karşılığı remote sözcüğüdür. Bu sözcük fiziksel anlamdaki uzaklığı ifade eder. Uzaktan eğitim kavramındaki uzak sözcüğünün İngilizce karşılığı ise distance sözcüğüdür. Bu sözcük sadece fiziksel uzaklığı değil, etkileşimsel ve psikolojik uzaklığı da anlatmaya çalışır.

Acil uzaktan eğitim ile uzaktan eğitim kavramları arasındaki farkı kısaca özetleyecek olursak acil uzaktan eğitimin durumu kurtarmak, uzaktan eğitimin ise eğitimdeki kaliteyi arttırmak için öğrenenlere alternatif bir öğrenme ortamı sunmak adına yapıldığını söyleyebiliriz. Pandemi döneminde acil uzaktan eğitim kavramı yerine, uzaktan eğitim kavramının kullanıldığını düşünmekteyiz. Kavram kargaşası ne kadar çok yaşanırsa yaşansın, pandemi sürecinden özellikle uzaktan eğitim adına çıkarılabilecek çok büyük derslerin olduğunu ifade edebiliriz. Bu nedenle uzaktan eğitim kavramının ve bu kavramla birlikte eğitim alanına giren yeni kavramların tanımlarının anlaşılmasını önemsiyoruz.

Uzaktan eğitim (distance education) alanyazında farklı şekillerde tanımlanmaktadır. Holmberg (1995) uzaktan eğitim tanımında, öğrenci ve öğretmenin aynı mekânlarda aynı anda bulunmasının bir koşul olmadığını, öğretmenin öğrenciyi denetim altına almadığını, öğretimin planlı olduğunu, rehberlik gerektirdiğinin ve çeşitli çalışma biçimlerinin olduğunu vurgulamaktadır. Uşun (2006) ise uzaktan eğitimi öğrenme ve öğretme süreçlerinde kaynak ve alıcının ayrı ortamlarda olduğu, öğrenme öğretme süreçlerindeki birçok değişkene bireysellik, esneklik ve bağımsızlık imkânı veren, çeşitli teknolojik araçların kullanıldığı, kaynak ve alıcı arasındaki iletişimin etkileşimli olduğu planlı bir eğitim teknolojisi uygulaması olarak tanımlamıştır. Moore & Kearsley (2012) uzaktan eğitimi öğretme-öğrenme süreçlerinin planlandığı, öğretmen ve öğrencinin ayrı zaman ve yerlerde bulunduğu, içeriğin çevrimiçi ya da basılı olarak verildiği ve öğretmen ile öğrenci arasında iletişim sürecinin kapsamlı olduğu bir yöntem olarak tanımlamıştır. Bir başka tanıma göre ise, uzaktan eğitim öğretmen ve öğrencilerin farklı yerlerde ve zaman dilimlerinde olduğu, öğrenmenin planlı, öğretimin basılı veya elektronik materyallerle yapıldığı bir eğitim sistemidir (Gökmen, Duman & Horzum, 2016). Uzaktan eğitim tanımları incelendiğinde, tanımda çevrimiçi, teknolojik araçlar ve

uygulamalar, öğretici ve öğrenenlerin aynı ortamda olmaması, belirli bir planı gerektirmesi gibi kavramların ön plana çıktığı görülmektedir.

Günümüzde uzaktan eğitim, okulların ya da eğitim sistemlerinin ihtiyacına göre senkron ya da asenkron biçimde olabilir. Uzaktan yapılan eğitimlerde öğrencilerin senkron ya da asenkron modellere etkili olarak katılması için farklı teknolojilerin sunduğu olanaklardan yararlanılmaktadır (Baki, Karal, Çebi, Şılbır & Pekşen, 2009). Senkron ve asenkron modellerin nasıl yapıldığını bilmek, öğretmenlere çevrimiçi ya da karma yöntemlerin hangisinin uygulanacağı konusunda fikir vermesi açısından çok önemlidir. Bu sebeple senkron ve asenkron öğretim şekillerinin avantaj ve zorluklarını bilmek gerekir. Bunlar Tablo 1’de verilmiştir (Midkiff & DaSilva, 2000).

Tablo 1’den de anlaşılacağı gibi öğrencilerin birbirleriyle, öğrencilerin içerikle ve öğrenci ile öğretmenin etkileşim ya da iletişimin gecikmeli oluşu asenkron eğitimin dezavantajlarının başında gelmektedir (Yorgancı, 2014). Bir başka deyişle asenkron derslerde iletişim tek yönlüdür, öğretmen ve öğrenciler birbirlerine aynı anda soru soramazlar. Tek yönlü yapılan uzaktan eğitim modellerinde öğretmenin rolü yıllar içinde mektup dağıtan, radyo ve televizyonlarda bilgi kaynağı olmuştur. Tek yönlü iletişimin olduğu dönemlerde öğretmenin rolü oldukça sınırlıdır. Ancak çift yönlü iletişim (Öğretme-öğrenme sürecinde öğretmen ve öğrencilerin sesli ya da görüntülü olarak çift yönlü iletişimde bulunmasıdır (İşman, 1998)) olanağını sağlayan ses-video konferans ve web tabanlı sistemlerin ortaya çıkmasıyla birlikte öğretmenlerin uzaktan eğitimdeki rolleri de değişmiştir. Çift yönlü uzaktan eğitim sistemlerinde öğretmen bilgi kaynağı olmaktan çok kaynağı sağlayan, öğrenme sürecini yöneten, öğretim sürecini tasarlayan, değerlendirme ve teknoloji konusunda uzman olan rollere sahip olmuştur (Gökmen, Duman & Horzum, 2016).

Tablo 1		
<i>Senkron ve Asenkron Uzaktan Eğitim Modellerinin Avantaj ve Zorlukları</i>		
	Senkron	Asenkron
Avantaj	<ul style="list-style-type: none"> Mekâna bağlı engelleri ortadan kaldırır. Eğitim boyunca öğretmen ve öğrenciler arasında profesyonelce bir ilişki vardır. 	<ul style="list-style-type: none"> Mekâna ve zamana bağlı engelleri ortadan kaldırır. Herkesin eğitime erişim olanağı vardır. Farklı özelliklere (çekingen, utangaç, özgüveni yüksek, başarılı, başarısız, vb.) sahip kişilerin eğitime katılmasını sağlar. Eğitim uluslararası özelliğe kavuşur.
Zorlukları	<ul style="list-style-type: none"> Dersleri planlamak zordur. Dağınık bir öğrenci topluluğu vardır. 	<ul style="list-style-type: none"> Sanal ve dağınık bir öğrenci topluluğu vardır. Bazı konular için uygun bazıları için uygun değildir. Önemli ölçüde özdisiplin ve olgunluk gerektirir.

Uzaktan eğitimin başarılı olmasını sağlayan etkenlerin başında öğretmenlerin gösterdiği performans gelmektedir. Geleneksel öğretim süreçleriyle uzaktan eğitim karşılaştırıldığında öğrenme öğretme süreçlerindeki zaman ve mekân kavramının anlamında değişim olmuştur. Öğretmenlik mesleğinin gereklerini çok iyi yerine getirenler bile öğretmenliğin yüz yüze yapılmadığı, farklı zamanlarda öğretimin yapıldığı ve mekânın tek bir ortama bağlı kalmadığı uzaktan eğitim sürecinde zorlanabilirler (Doğan, 2013). Uzaktan eğitimin senkron modelini gerçekleştiren öğretmenlerin bu modele uyum sağlayabilmeleri için ciddi bir hazırlık süreci yaşamaları gerekir. Senkron derslerin verimli geçebilmesi için öğretmenlerin özverili çalışmalar yapmasını gerektirmesi, geleneksel öğretim yöntemlerinin uzun süre uygulanması sonucu oluşan öğretmenlerin mesleki alışkanlıklardan vazgeçememesi, öğretmenlerin çeşitli nedenlerden dolayı uzaktan eğitime karşı olumsuz bakış açılarının olması, onların senkron derslere karşı hazırbulunuşluklarını düşürmektedir (Dada, 2006).

Uzaktan eğitimin uygulanmasındaki modellerden biri olan senkron derslerin kalitesinin artmasında öğretmenlerin ders öncesinde, ders sürecinde ve ders sonrasında gösterdiği performans çok önemlidir. Kısacası eğitim-öğretim uzaktan da yüz yüze de olsa öğretmenin rolü çok önemlidir. Bu nedenle senkron ders sürecinde öğretmenlerin sosyal ağları verimli bir şekilde kullanabilmesi, öğrencilerin ilgi, istek ve görüşleri doğrultusunda ders planlarını yapabilmesi, öğrenciler arasında grup çalışmasını yapabilecekleri ortamları oluşturabilmesi, ders anlatımlarını farklı yöntem ve tekniklerle eğlendirici yapabilmesi, öğrencilerin derse karşı motivasyonlarını arttırabilmesi, dersi etkileşimli yapabilmesi ve öğrencilere rehberlik

edebilmesi gerekir. Bu gereklilikler senkron derslerin kalitesinin artmasına neden olacaktır (Yılmazsoy & Kahraman, 2018).

Yapılan bu araştırmanın verileri Covid-19 salgını sürecinde, acil uzaktan eğitim kapsamında senkron ders sürecini yaşayan öğretmenlerden elde edilmiştir. Bu anlamda alanyazında benzer çalışmalar yapıldığı görülmüştür. Fidan (2020) uzaktan eğitim sürecini yaşayan öğretmenlerin görüşleriyle elde ettiği verilerde en sık ifade edilen olumlu yönlerin akademik ve sosyal, genel olumsuz yönlerde ise en çok görüşün erişim sorunu olduğu sonucuna varmıştır. Çakın & Külekçi Akyavuz (2020) yaptığı çalışmada görüş aldığı öğretmenlerin iletişim, veli ve öğrencilerin öğrenmesiyle ilgili sorunlar yaşadıklarını; öğrencileri motive etmek için de destekleyici etkinlikler yaptıkları, gelecek için onları teşvik ettikleri, okula devam ettikleri hissini uyandırdıkları, sağlıklarını koruyucu çalışmalar yaptıklarını ve güzel sözler söylediklerini belirtmişlerdir.

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden fenomenoloji (görüngübilim) kullanılmıştır. Fenomenoloji araştırmacının bir ya da daha fazla katılımcının bir fenomeni (durum, olay, kavram, vb.) nasıl deneyimlediklerini açıklamaya çalıştığı nitel araştırma yöntemidir. Bu yöntemde araştırmacı, fenomeni yaşayan bireylerin deneyimledikleri dünyaya girmeye çabalar. Bu sebeple fenomenolojik desende derinlemesine incelemeler yapıp yaşanılanların özü yakalanmaya çalışılır. Bir başka deyişle fenomenoloji yöntemi, bireylerin deneyimledikleri yaşantıları öğrenebilmek için onların zihinlerindeki ortaya çıkarmaya çalışmaktır (Christensen, Johnson & Turner, 2015). Araştırma sürecindeki veri toplama aracı ile salgın döneminde öğretmenlerin senkron ders sürecinde yaşadıkları deneyimler ortaya çıkartılmaya çalışılmış (Patton, 2018), elde edilen verilerin betimsel analizi yapılmış (Strauss & Corbin, 2014), bu analizler sentezlenerek (Cronin, Ryan & Coughlan, 2008) araştırma raporlaştırılmıştır.

Araştırmanın Sınırlıkları

Araştırma; Ankara’da özel bir okulda görev yapan Covid-19 salgını döneminde senkron dersler aracılığıyla uzaktan eğitim yapan öğretmenlerle, verilerin betimsel analiziyle, katılımcıların gönderilen formdaki sorulara verdikleri yazılı yanıtlarla, fenomenoloji deseni ve nitel araştırma yöntemine uygun olarak toplanan verilerle sınırlandırılmıştır.

Çalışma Grubu

Araştırma, Ankara ili, Çankaya ilçesinde bulunan özel bir okulda 2019-2020 öğretim yılının ikinci döneminde yapılmıştır. Araştırmaya anaokulundan 7, ilkokuldan 23, ortaokuldan 30, liseden 24, toplamda ise 84 öğretmen katılmıştır. Araştırmaya katılan öğretmenlerden 21’i erkek, 63’ü kadındır. Öğretmenlere ait cinsiyet, mesleki kıdemleri ve branş bilgileri Tablo 2’de verilmiştir.

Araştırmada amaçlı örneklem türlerinden kolay ulaşılabilir örneklem yöntemi uygulanmıştır. Kolay örneklem türünün kullanılmasının nedeni, araştırma sürecine katılan kişilere hızlı bir şekilde ulaşılması ve veri toplama sürecinin pratik olmasıdır. Covid-19 salgını döneminde eğitimin uzaktan senkron olarak yapılmasından dolayı katılımcılara çevrimiçi ortamdaki ulaşılmıştır.

Verilerin Toplanması

Araştırmaya ait verilerin toplanabilmesi için araştırmacılar tarafında iki boyutlu bir form kullanılmıştır. Form oluşturulmadan önce araştırmaya katılan öğretmenlerle görüşmeler yapılmıştır. Öğretmenlerden elde edilen görüşmelerden yararlanarak formda yer alacak üç soru hazırlanmıştır. Sorular, alanında doktorasını yapmış bir program geliştirme ve bir de ölçme değerlendirme uzmanına gösterilip görüşleri alınmıştır. Soruların anlaşılabilirliğini ve veri elde etmedeki amaca uygunluğunu belirlemek amacıyla farklı kademelerdeki üç öğretmenden formu doldurması istenmiştir. Öğretmenlerin ön uygulamada doldurduğu formlardan hareketle formun son haline karar verilmiştir.

Tablo 2

Öğretmenlere Ait Cinsiyet, Mesleki Kıdem Ve Branş Bilgileri

Öğretmenler	Cinsiyet	Mes.Kıd.	Branş	Öğretmenler	Cinsiyet	Mes.Kıd.	Branş
Ö1	Kadın	12	Anaokulu/Sınıf Öğretmeni	Ö43	Erkek	20	Matematik
Ö2	Kadın	10	Anaokulu/Sınıf Öğretmeni	Ö44	Erkek	18	Matematik
Ö3	Kadın	15	Anaokulu/ Sınıf Öğretmeni	Ö45	Kadın	15	Matematik
Ö4	Kadın	4	Anaokulu/Fransızca	Ö46	Erkek	14	Matematik
Ö5	Kadın	4	Anaokulu/Fransızca	Ö47	Erkek	6	Matematik
Ö6	Erkek	5	Anaokulu/Drama	Ö48	Erkek	18	Matematik
Ö7	Erkek	20	Anaokulu/Müzik	Ö49	Erkek	12	Matematik
Ö8	Kadın	30	1. Sınıf Öğretmeni	Ö50	Kadın	12	Matematik
Ö9	Kadın	8	1. Sınıf Öğretmeni	Ö51	Kadın	7	Matematik
Ö10	Kadın	15	1. Sınıf Öğretmeni	Ö52	Kadın	12	Fransızca
Ö11	Kadın	15	1. Sınıf Öğretmeni	Ö53	Erkek	14	Fransızca
Ö12	Kadın	8	1. Sınıf Öğretmeni	Ö54	Kadın	10	Fransızca
Ö13	Kadın	8	2. Sınıf Öğretmeni	Ö55	Erkek	18	Fransızca
Ö14	Erkek	12	2. Sınıf Öğretmeni	Ö56	Kadın	15	Fransızca
Ö15	Erkek	8	3. Sınıf Öğretmeni	Ö57	Kadın	17	Fransızca
Ö16	Erkek	12	3. Sınıf Öğretmeni	Ö58	Kadın	18	Fransızca
Ö17	Kadın	15	3. Sınıf Öğretmeni	Ö59	Erkek	12	Fransızca
Ö18	Kadın	15	3. Sınıf Öğretmeni	Ö60	Kadın	14	Fransızca
Ö19	Kadın	16	4. Sınıf Öğretmeni	Ö61	Erkek	14	Fransızca
Ö20	Kadın	12	4. Sınıf Öğretmeni	Ö62	Kadın	14	Fransızca
Ö21	Kadın	14	4. Sınıf Öğretmeni	Ö63	Kadın	18	İngilizce
Ö22	Kadın	12	4. Sınıf Öğretmeni	Ö64	Kadın	17	İngilizce
Ö23	Erkek	15	İlkokul Fransızca	Ö65	Kadın	15	İngilizce
Ö24	Kadın	14	İlkokul Fransızca	Ö66	Kadın	15	İngilizce
Ö25	Erkek	16	İlkokul Fransızca	Ö67	Kadın	15	İngilizce
Ö26	Kadın	20	İlkokul Fransızca	Ö68	Kadın	16	İngilizce
Ö27	Erkek	18	İlkokul Fransızca	Ö69	Kadın	12	Türk Dili ve Edebiyatı
Ö28	Kadın	17	İlkokul Fransızca	Ö70	Erkek	11	Türk Dili ve Edebiyatı
Ö29	Erkek	15	İlkokul Fransızca	Ö71	Kadın	12	Türk Dili ve Edebiyatı
Ö30	Kadın	16	İlkokul Fransızca	Ö72	Kadın	16	Türk Dili ve Edebiyatı
Ö31	Kadın	15	Türkçe	Ö73	Kadın	16	Türk Dili ve Edebiyatı
Ö32	Kadın	19	Türkçe	Ö74	Kadın	6	Fizik
Ö33	Kadın	7	Türkçe	Ö75	Kadın	18	Fizik
Ö34	Kadın	18	Türkçe	Ö76	Kadın	19	Kimya
Ö35	Kadın	8	Sosyal Bilgiler	Ö77	Kadın	12	Kimya
Ö36	Kadın	8	Sosyal Bilgiler	Ö78	Kadın	18	Biyoloji
Ö37	Kadın	8	Sosyal Bilgiler	Ö79	Kadın	6	Biyoloji
Ö38	Kadın	25	Fen Bilimleri	Ö80	Erkek	16	Felsefe
Ö39	Kadın	16	Fen Bilimleri	Ö81	Kadın	25	Felsefe
Ö40	Kadın	20	Fen Bilimleri	Ö82	Kadın	25	Coğrafya
Ö41	Kadın	12	Fen Bilimleri	Ö83	Kadın	25	Tarih
Ö42	Kadın	20	Matematik	Ö84	Kadın	20	Tarih

İki boyutu olan formun birinci boyutunda öğretmenlerin cinsiyeti, branşı ve öğretim verdikleri düzey yer almaktadır. Formun ikinci boyutunda ise öğretmenlerin senkron (eş zamanlı) ders sürecinde yaşadıklarını ifade etmesi amacıyla üç soru bulunmaktadır. Formda yer alan sorular şu şekildedir: 1. Senkron (eş zamanlı) ders sürecinde yaşadığınız olumlu özellikler nelerdir? 2. Senkron (eş zamanlı) ders sürecinde yaşadığınız olumsuzluklar nelerdir? 3. Senkron (eş zamanlı) ders sürecinde yaşadığınız olumsuzların çözülmesi için önerileriniz nelerdir? Makale yazımındaki sözcük ve sayfa sayısı sınırı göz önüne alındığından ölçekteki sorulardan sadece üçüncüsüyle ilgili toplanan verilerle ilgili yapılan çalışmalara yer verilmiştir.

Araştırmada kullanılan form google'ın form hazırlama özelliğinden yararlanarak oluşturulmuştur. Form senkron ders yapan öğretmenlerin maillerine gönderilmiştir. Öğretmenler soruları çevrimiçi ortamdan en fazla 48 saat süre içinde yazarak yanıtlamış ve araştırmacılara göndermiştir. Araştırmada öğretmenlerin yaşadıklarından hareketle yazdıkları araştırmanın veri kaynağını oluşturmuştur.

Verilerin Analizi

Araştırmadan elde edilen veriler N-Vivo programı ile betimsel yolla analiz edilmiştir. Betimsel analiz ile araştırmanın problemine yönelik katılımcıların bağlantılı olarak söyledikleri ve bunlardan hareketle ortaya çıkan sonuçlar belirlenmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2018). Formdaki sorulardan hareketle kategori ve kodlar belirlenmiştir. Formun hazırlanmasında uzmanların görüşleri alınarak ve senkron ders sürecini yaşayan öğretmenlerden bazılarına ön uygulama yapılarak formun kapsam geçerliği sağlanmıştır. Çalışmadaki verilerin güvenilirliğini sağlamak için analiz sonucu belirlenen kategori ve kodlar iki araştırmacı tarafından yapıp karşılaştırılmıştır.

Geçerlik ve Güvenirlik

Nitel araştırmada geçerliği sağlamanın yollarından biri betimsel geçerliği ortaya koymaktır. Betimsel geçerliğin amacı bir fenomenin, durumun ya da grubun doğru biçimde betimlenmesini sağlamaktır. Bunu sağlamanın yollarından biri araştırmacı çeşitlemesidir (Christensen, Johnson, Turner, 2015). Araştırmada, veriler iki araştırmacı tarafından toplanıp yorumlanarak sürecin betimlenmesinin daha geçerli yapılması amaçlanmıştır.

Nitel araştırmada geçerlik genellikle iç ve dış geçerlik ölçütleriyle elde edilmektedir. İç geçerlik yerine inandırıcılık; dış geçerlik yerine ise transfer edilebilirlik kullanılmaktadır (Glesne, 2020; Punch, 2014). Araştırmada inandırıcılığı artırmak için ön yargılardan bağımsız ve derinlemesine veri toplanmaya çalışılmıştır. Ayrıca verilerin analizleri süreci yaşayan öğretmenlerden bazılarının incelemesine sunulmuştur. Transfer edilebilirliği sağlamak için verilerin analizinde katılımcılara ait görüşlerden doğrudan alıntılar yapılmış, katılımcıların öğretmenlik yaptığı alanlar, mesleki kıdemleri ve cinsiyetleri ayrıntılı biçimde ifade edilmiş, araştırmaya katılan kurumdaki öğretmenlerden senkron ders sürecini yaşayanların büyük bir bölümünden veri toplanmıştır.

Nitel araştırmada güvenirlilik genellikle iç ve dış güvenirlilik ölçütleriyle elde edilmektedir. İç güvenirlilik yerine tutarlılık; dış geçerlik yerine ise teyit edilebilirlik kullanılmaktadır (Glesne, 2020; Punch, 2014). Araştırmanın tutarlılığını arttırmak için araştırmada toplanan veriler

herhangi bir yorum katılmadan sunulmuş, verilerin analizinde önceden hazırlanan temalar kullanılmıştır. Teyit edilebilirlik için ise, betimsel analiz yapılmış, veriler başka uzmanların görüşlerine sunulmuş, araştırmacılar verileri kendi başlarına toplamış ve araştırma sürecine katılanların güveni kazanılmaya çalışılmış, kimlikleri gizlenmiş, alıntılarının sunumu için Ö1, Ö2, Ö3 gibi kısaltmalar kullanılmıştır.

Etik Konular

Araştırmanın amacı, araştırmada kullanılan form, katılımcıların araştırmadaki rolleri, çalışmanın gönüllülük esasına dayandığı, forma yazılanların araştırmacılar dışında herhangi bir kişinin görmeyeceği gibi tüm bilgilendirmeler, kurumda senkron ders sürecini yaşayan öğretmenlere, onların mail adreslerine gönderilerek yapılmıştır. Araştırmaya gönüllü olarak katılanlar, gönderilen forma yazdıklarını, Google formu kullanarak mail yoluyla araştırmacılara göndermiştir. Yanıtlarda yazılanlar, bunları kimlerin yazdığı gizlilik esasına dayanarak saklanmıştır.

Bulgular ve Yorumlar

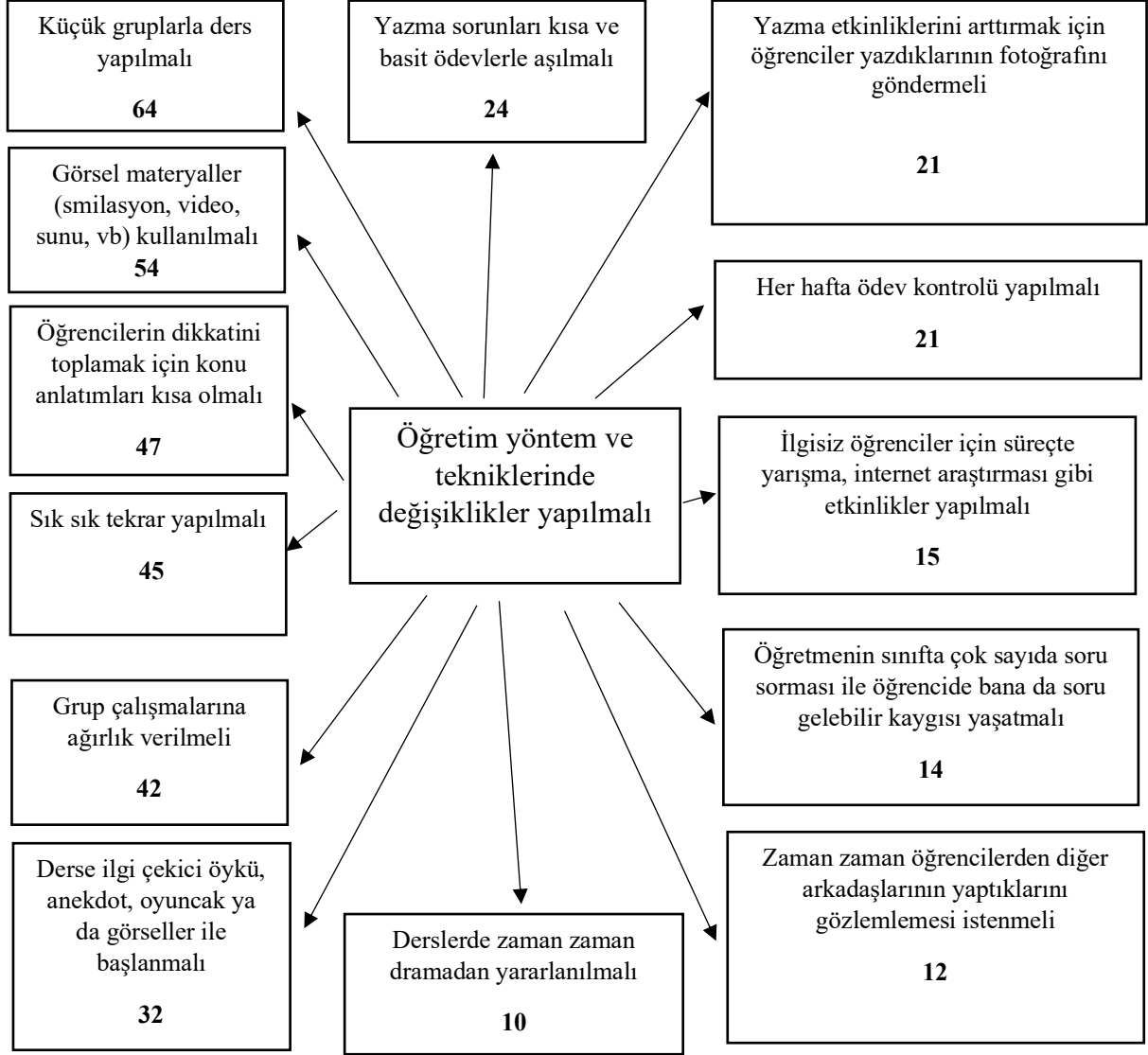
Araştırmada “Öğretmenlerin senkron ders sürecinde yaşadıkları olumsuzluklara ilişkin çözüm önerileri nelerdir?” sorusuna yönelik yanıtlar belirlenmiştir. Elde edilen yanıtlar Tablo 3’de verilmiştir. Tablo 3’e göre araştırma sürecine katılan öğretmenlerin senkron ders sürecinde yaşanan olumsuz durumlara ilişkin çözüm önerileri öğretim yöntem ve tekniklerinde değişiklik yapılmalı, öğrencilerle sağlıklı bir iletişim kurulmalı, öğrenci motivasyonunu artırıcı etkinlikler yapılmalı, teknolojiyle ilgili problemler çözümlenmeli, öğrenme eksiklikleri takip edilmeli ve en kısa sürede giderilmeli, senkron ders planlaması ayrıntılı bir şekilde yapılmalı, velilerin üzerine düşen görevleri yapması sağlanmalı, öğretmenler okuldaki diğer çalışanlar ile işbirliği yapmalı, süreç değerlendirme esas alınmalı olarak 9 kategoride ele alınmıştır.

Tablo 3	
<i>Senkron Ders Sürecinde Yaşanan Olumsuzluklara İlişkin Öğretmenlerin Çözüm Önerileri</i>	
Kategoriler	f
Öğretim yöntem ve tekniklerinde değişiklik yapılmalı	401
Öğrencilerle sağlıklı iletişim kurulmalı	208
Öğrencilerin motivasyonunu artırıcı etkinlikler yapılmalı	136
Teknolojiyle ilgili problemlerin çözümlenmesi	131
Öğrenme eksiklikleri takip edilmeli ve en kısa sürede giderilmeli	53
Senkron ders planlamasını ayrıntılı bir şekilde yapılmalı	48
Velilerin üzerine düşen görevleri yapması sağlanmalı	43
Öğretmenler okuldaki diğer çalışanlar ile işbirliği yapmalı	40
Süreç değerlendirme esas alınmalı	20

Öğretmenlerin görüşlerine göre senkron ders sürecinde yaşanan olumsuzluklara yönelik en önemli çözüm yolu, öğretim yöntem ve tekniklerinde değişiklik yapılması olmuştur. Öğretim yöntem ve teknikleriyle ilgili yapılması gereken çözüm önerilerini belirten kodlar şekil 1’de gösterilmiştir. Şekil 1’de görüldüğü gibi öğretim yöntem ve tekniklerinde değişiklikler yapılmalı kategorisi; küçük gruplarla ders yapılmalı (64), görsel materyaller (smilasyon, video, sunu, vb) kullanılmalı (54), öğrencilerin dikkatini toplamak için konu anlatımları kısa olmalı (47), sık sık tekrar yapılmalı (45), grup çalışmalarına ağırlık verilmeli (42), derse ilgi çekici öykü, anekdot, oyuncak ya da görseller ile başlanmalı (32), yazma sorunları kısa ve basit ödevlerle aşılmalı (24), yazma etkinliklerini arttırmak için öğrenciler yazdıklarının fotoğrafını göndermeli (21), her hafta ödev kontrolü yapılmalı (21), ilgisiz öğrenciler için süreçte yarışma, internet araştırması gibi etkinlikler yapılmalı (15), öğretmenin sınıfta çok sayıda soru sorması ile öğrencide bana da soru gelebilir kaygısı yaşatmalı (14), zaman zaman öğrencilerden diğer arkadaşlarının yaptıklarını gözlemlemesi istenmeli (12), derslerde zaman zaman dramadan yararlanılmalı (10) kodlarından oluşmaktadır.

Araştırmaya katılan 64 öğretmen uzaktan senkron derslerde sınıf mevcutlarının az olması gerektiğini söylemişlerdir. Ö9 “Öğrencilerimin hepsi konuşmak istiyor ben de hepsini dinlemek istiyorum ancak 25 kişilik bir sınıfta 40 dakika derste bu imkânsız. Sınıfı ikiye bölerek ders yapmam daha yararlı olacaktır.”, Ö81 “Özellikle soru çözümünde az sayıda öğrenci ile çalışırsam öğrencilerin eksiklerini daha çabuk tamamlayabileceğim.” Öğretmenlerin bu ifadelerinden mevcudu az sınıflarla yapılacak uzaktan senkron derslerin daha verimli olacağı anlaşılabilir. Araştırmaya katılan 54 öğretmen uzaktan senkron derslerde görsel materyallerin kullanımının yararlı olacağını düşünmektedir. Ö70 “Derslerde video veya çevrimiçi uygulamalar kullandığımda öğrencilerimin dikkatinin daha uzun sürdüğünü fark

ettim.” Ö48 “Konu anlatımlarını hazırladığım videolarla verince, ders daha dikkat çekici ve benim açımdan daha az yorucu oldu.” Öğretmenlerin bu deneyimleri, uzaktan senkron derslerde daha çeşitli görsel materyal kullanımının öğrencilerin dikkat süresini uzattığı ve derslerin daha verimli geçtiğini düşünmemize neden olabilir.

Şekil 1. Öğretim yöntem ve tekniklerinde değişiklikler yapılmalı kategorisi ve kodları

Araştırmaya katılan 47 öğretmen konu anlatımlarının kısa olması gerektiğini ifade etmiştir. Ö17 “Konu anlatımını az ve öz tutup ödev, soru çözme gibi uygulamalara daha çok yer verince öğrencilerimin dikkat sürelerinin daha uzun olduğunu gözlemledim.” Ö82 “Konu anlatımını kısa tutup yerleşmeyen noktaları soru çözerken tekrar açıklamakta fayda var.” Bu ifadelerden hareketle öğretmenlerin konu anlatımlarına daha az, uygulamaya daha çok zaman ayırmanın daha faydalı olacağı görüşünde birleştikleri söylenebilir. Araştırmaya katılan 45 öğretmen sık tekrar yapılması gerektiğini söylemişlerdir. Ö24 “Eğlenceli etkinliklerle sık tekrar yapmak

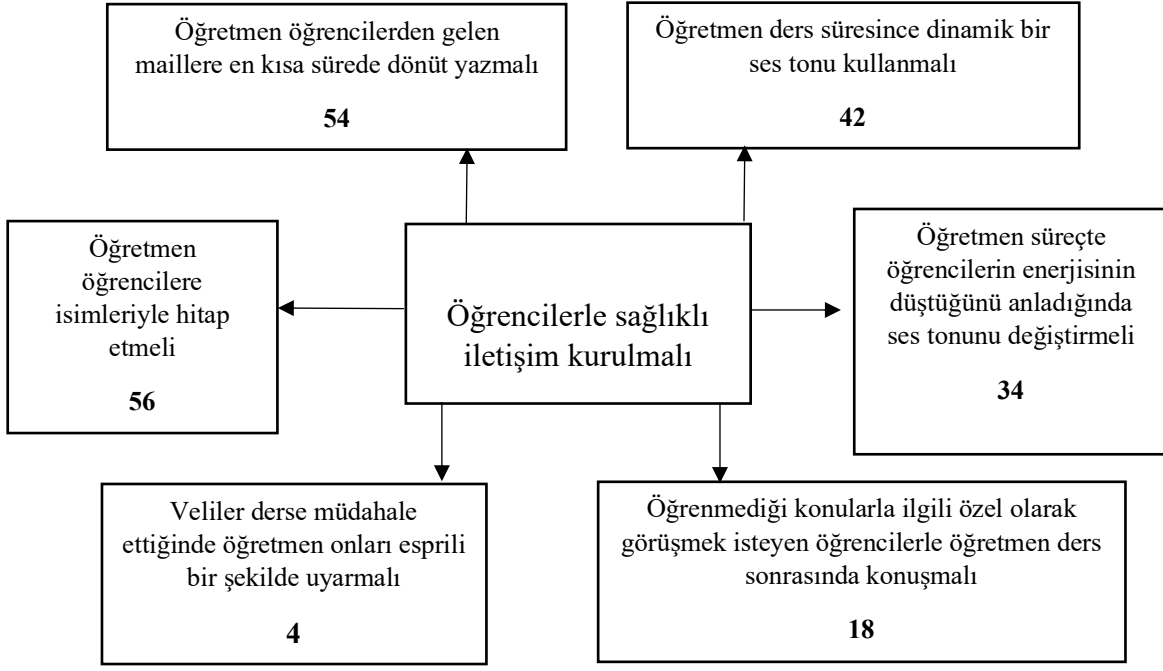
çocuklar için yararlı oldu.” Ö43 “Sadece ödevlerle değil, derslerde de tekrarlara yer vermek öğrenmeyi pekiştirdi.” Öğretmenlerin bu ifadelerine göre, uzaktan senkron derslerde farklı etkinlikler aracılığıyla tekrar yapılmasının, dersleri daha ilgi çekici yapacağı söylenebilir. Araştırmaya katılan 42 öğretmen derslerde grup çalışmalarına daha fazla yer verilmesi gerektiğini ifade etmişlerdir. Ö35 “Öğrencilerin birbirleri ile etkileşimlerini ve derse olan ilgilerini arttırmak için grup çalışması yapmalıyız.” Ö63 “Grup çalışması yaptığımda öğrencilerime daha fazla konuşma hakkı düştü.” Bu ifadelerden grup çalışmasının öğrencilere daha fazla konuşma olanağı vereceği ve derse olan ilgilerini arttıracığı düşünülebilir. Araştırmaya katılan 32 öğretmen derse ilgi çekici öykü, anekdot, oyuncak ya da görseller ile başlanmasının yararlı olacağını dile getirmişlerdir. Ö2 “El kuklamın derse başlamadan önce bir masal anlatmasını öğrencilerim dört gözle beklemektedir.” Ö49 “Konuya giriş yapmadan önce dikkatlerini çekmek için görsel destekli bir soru sormak yüz yüze derslerde olduğu gibi senkron derslerde de öğrencilerin derse olan ilgilerini artırıyor.” Öğrencilerin merakını uyandırmak, derse olan ilgilerini arttırmak dolayısıyla öğrenmeye teşvik etmek amacıyla derse bir öykü, anekdot ya da farklı bir materyalle başlamanın uygun bir yöntem olduğu bu ifadelerden hareketle söylenebilir. Araştırmaya katılan 24 öğretmen yazma sorunu olan öğrencilere bu sorunu aşmaları için kısa ve basit ödevler verilebileceğini belirtmişlerdir. Ö27 “Yazmaktan korkan öğrencilerime 2-3 cümle yazmalarını istediğimde bu korkularını aşacaklarını keşfettim.”, Ö52 “Kısa ve basit cümleler yazdırarak ve bireysel ilgi göstererek yazma sorunu yaşayan öğrencilerimi grubun seviyesine getirdim.” Öğretmenlerin bu ifadelerinden de anlaşılacağı gibi yazma sorunu yaşayan öğrencilere kısa cümlelerden oluşan ödevler verilerek ve bireysel ilgi gösterilerek yardımcı olunabilir. Araştırmada 21 öğretmen öğrencilerin yazma etkinliklerini arttırmak için yazılarının fotoğrafını öğretmene göndererek kontrol ettirmelerini faydalı bulduğunu belirtmiştir. Ö72 “Çocukları hiç uğraştırmadan yazınızı yazın. Fotoğrafını bana gönderin dediğimde bu kadar rağbet göreceğini düşünmemiştim.” Ö57 “Öğrencilerime önce küçük cümleler, sonra paragraflar yazdırıp bana fotoğraf göndermelerini istedim. Böylece öğrencilerin yazılarını daha hızlı kontrol ederek onlara dönüt verebildim. Bu da onların süreçten kopmamalarını sağladı.” Öğretmenlerin bu deneyimleri, öğrencilere ürünlerini hızlı ve daha az zahmetsizce kendilerine ulaştırma imkânı verildiğinde, yazma çalışmalarının daha işlevsel yapıldığı söylenebilir. Araştırmaya katılan 21 öğretmen her hafta ödev kontrolü yapılması gerekliliğinin üstünde durmuştur. Ö22 “Ödevleri ne kadar çabuk kontrol edip dönüt verirsem öğrencilerimin o kadar düzenli ödev yaptıklarını fark ettim.” Ö41 “Ödev kontrol edip dönüt vermek aslında öğrencinin farkında olduğumu ona göstermenin bir yolu. Farkında olunduğunu bilen öğrenci de ödevlerini düzenli yapar.” Öğretmenlerin bu

ifadelerinden hareketle ödev kontrolüne bağlı olarak öğrencilere verilen dönütlerin düzenli olması öğrencilerin çalışmalarını da olumlu etkilediği söylenebilir. Araştırmaya katılan 15 öğretmen ilgisiz öğrenciler için süreçte yarışma, internet araştırması gibi etkinlikler yapılması gerekliliğini vurgulamışlardır. Ö16 “Normalde derse hiç katılmayan, topluluk önünde konuşmayı sevmeyen öğrenciler söz konusu oyun, yarışma olduğunda sınıfın en aktif öğrencisi haline geliyorlar.” Ö84 “Öğrenci grubumun yaşı büyük olmasına rağmen basit bir bilgi yarışması yaptığımda ya da grup araştırma ödevi verdiğimde zevkle katıldıklarını gözlemledim.” Öğrencilerin her yaş grubunda oyun oynamaktan ve kendilerinin aktif oldukları araştırma ödevlerini yapmaktan mutlu oldukları bu ifadelerden hareketle söylenebilir. Araştırmaya katılan 14 öğretmen öğrencilerin uzaktan senkron derslerden daha fazla faydalanabilmeleri için çok sayıda soru sorduklarında öğrencide bana da soru gelebilir kaygısının uzaktan senkron ders sürecini olumlu etkilediğini belirtmiştir. Ö46 “Her öğrencinin en az bir kez soru cevaplama gerektiğini söylediğim zaman, dersleri daha dikkatli dinlediklerini gördüm.” Ö54 “Soru-cevap yöntemini oyun gibi kullanıyorum. Seri bir şekilde soruyorum. Sırayla her öğrenci cevap veriyor. Bu şekilde hem derse dikkatleri artıyor hem de daha iyi dinliyorlar. Bazı öğrencilerde bu kaygıya neden olabiliyor ama kaygı düşük seviyede olursa bu onlar için itici bir güç oluyor.” Öğrencilerin senkron ders sürecinde her an kendilerine soru sorulacağını bilmesi, onların dikkatlerini daha uzun süre derse vermelerini sağlayabilir. Araştırmaya katılan 12 öğretmen zaman zaman öğrencilerden diğer arkadaşlarının yaptıklarını gözlemlemelerini istediklerinde öğrenme sürecinin daha verimli olduğunu ifade etmişlerdir. Ö20 “Sunum yapan öğrenciyi dinlerken arkadaşlarının da öğretmen gözlem formunun aynısını doldurmalarını istedim. Normalde sunum sırası kendilerine gelene kadar sıkılarak dinlerlerdi ama bu şekilde olunca arkadaşlarını pür dikkat dinlediler.” Ö66 “Bir dersimde öğrencilerime öğretmenlik görevi verdim. Ödevini sunanları dinleyerek varsa hataları düzeltmelerini istedim. Hem eğlendiler hem de daha dikkatli derse katıldılar.” Bu ifadelerden hareketle öğrencilere görev vererek onların derste aktif olması sağlanabilir. Araştırmaya katılan 10 öğretmen derslerde zaman zaman dramadan yararlanılması gerektiğini söylemiştir. Ö3 “Öğrencilerimin sözel ifade becerisini geliştirmek için rol oyunu yaptırдыm. Diğerleri de sıra kendilerine gelene kadar zevkle dinlediler.” Ö12 “Canlı derslerde drama yöntemini tam olarak uygulamak zor da olsa bazı etkinlikleri dramadan esinlenerek düzenleyebiliriz. Hatta ekran başında çocukları biraz hareket ettirmekte iyi olur.” Bu ifadelerden dramanın senkron ders sürecinde yararlanılması gereken önemli bir yöntem olduğu söylenebilir.

Senkron ders sürecinde yaşanan problemlerin çözümü için öğretim yöntem ve tekniklerinde değişiklik yapılması kategorisinde ön plana çıkan kodlardan biri küçük gruplarla

ders yapılmalı ve ilk beş kategoride yer alan bir diğer kategori ise grup çalışmalarına ağırlık verilmesidir. Altınay, Altınay & İşman (2004) yaptıkları çalışmada uzaktan eğitim sürecinde öğrenme ürünlerinin kalıcılığının sağlanması için gruplar oluşturulması ve öğrenme sürecinde işbirliğine dayalı öğrenmeyi sağlamaları gerektiğini vurgulamıştır. Öğretim yöntem ve teknikleri konusunda öğretmenler her hafta ödev kontrolü yapılmasını, öğretmenin öğrenci üzerinde öğretmen her an soru sorabilir kaygısını yaşatmasını, öğrencilerin birbirlerini gözlemlemesini ve sık sık tekrar yapılması gerektiği görüşlerini de belirtmiştir. Baille (2011) öğretmenlerin uzaktan eğitimdeki yeterlikleriyle ilgili yaptığı çalışmasında öğretmenlerin dönüt verme, soru sorma becerisi ve ölçme değerlendirme teknikleri konusunda donanımlı olmaları gerektiğini ifade etmiştir. Senkron ders sürecinde öğretmenler çaba ve mesleklerine verdikleri önemden dolayı, sınıflarına uygun olan yöntem ve teknikleri seçecek, bunları uygulayacak ve öğrencilerin dönütlerine göre revize edebilecektir. Burada önemli olan noktanın her öğretmenin kendi dersi kapsamında en iyi öğretimi sunması ve yöntem zenginliğini yakalayabilmesidir (Kayabaşı, 2012). Bu bağlamda acil uzaktan eğitim kapsamında senkron ders sürecini yaşayan öğretmenlerin öğretim yöntem ve teknikleriyle ilgili yapılan değişiklikler için diğer önerileri görsel materyaller kullanılması, konu anlatımlarının kısa yapılması, derse girişlerin ilgi çekici olması, dramadan yararlanılması ve yazma ödevlerinin öğrenciler tarafında fotoğraflarının çekilip gönderilmesi biçiminde olmuştur. Yılmazsoy & Kahraman (2018) yaptıkları çalışmada öğretmenlerin uzaktan eğitimdeki kalitenin artması için ders planlarının öğrencilerin istekleri konusunda yeniden organize edilmesini, ders anlatımlarının farklı yöntemlerle eğlenceli ve öğreneni derse karşı istekli kılıcı yapılması, ders sürecinin etkileşimli olması gerektiğini önermişlerdir.

Şekil 2’de görüldüğü gibi öğrencilerle sağlıklı iletişim kurulmalı kategorisi; öğretmen öğrencilere isimleriyle hitap etmeli (56), öğretmen öğrencilerden gelen maillere en kısa sürede dönüt yazmalı (54), öğretmen ders süresince dinamik bir ses tonu kullanmalı (42), öğretmen süreçte öğrencilerin enerjisinin düştüğünü anladığında ses tonunu değiştirmeli (34), öğrenmediği konularla ilgili özel olarak görüşmek isteyen öğrencilerle öğretmen ders sonrasında (18), veliler derse müdahale ettiğinde öğretmen onları esprili bir şekilde uyarmalı (4) kodlarından oluşmaktadır.

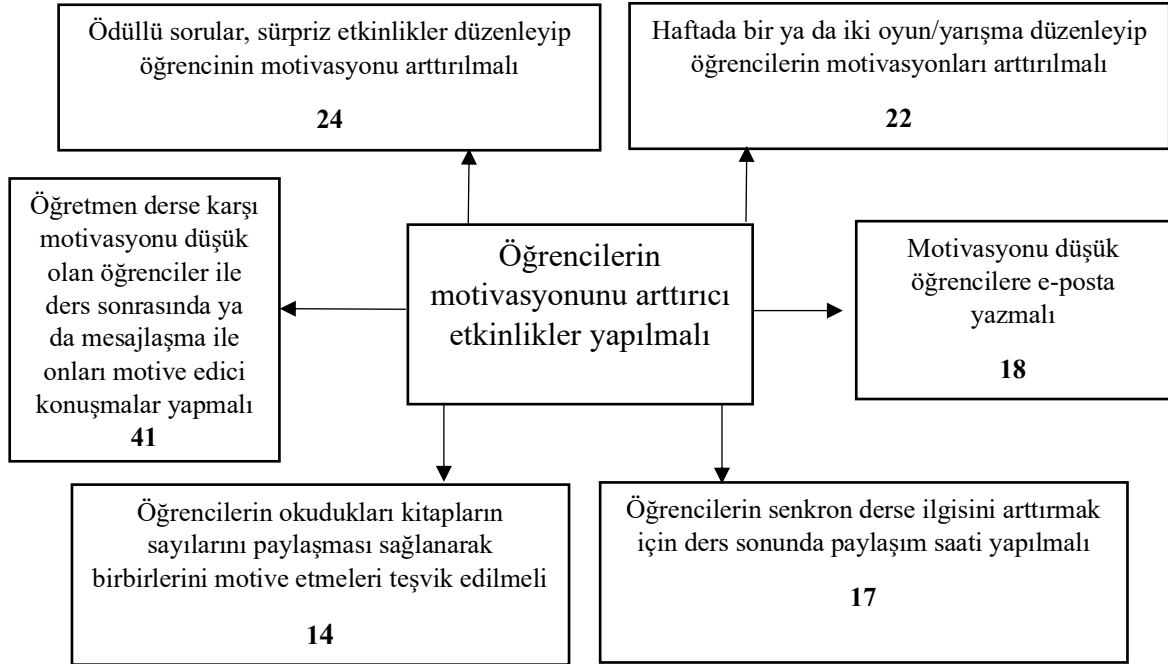
Şekil 2. Öğrencilerle sağlıklı iletişim kurulmalı kategorisi ve kodları

Araştırmaya katılan 56 öğretmen öğrencileri ile sağlıklı iletişim kurmanın öncelikle onlara isimleri ile hitap etmekle başladığını ifade etmişlerdir. Ö1 “Uzaktan eğitimin ilk günlerinde ekranda bana bakarken kendi ismini duyan öğrencilerimin hevesini ve sevincini unutamıyorum.” Ö51 “Öğrencilere isimleri ile hitap etmek onların farkında olduğumu ve önemsediyimi göstermenin bir yolu. Özellikle de mekân olarak bir araya gelemediğimiz uzaktan eğitim sürecinde bu onların ihtiyaç duyduğu bir duygu.” Öğrencilerin kendilerine isimleri ile hitap edilmesi, öğrencilerin hem öğretmene hem de sürece karşı daha olumlu duygular geliştirmelerine neden olabilir. Araştırmaya katılan 54 öğretmen öğrencilerden gelen maillere en kısa sürede dönüt yazılmasının öğretmen öğrenci arasındaki iletişim güçlendirdiğini belirtmişlerdir. Ö66 “Pandemi sürecinde öğrencilerimin cesaret ederek bana e-posta göndermeleri çok hoşuma gitti. Ben de onlara hemen cevap verdiğimde iletişimimiz sadece dersle sınırlı kalmadı ve daha da güçlendi.” Ö32 “Önce ödevler sonra da sohbetle devam eden e-posta iletişimimiz bence her iki tarafa da fayda sağladı. Ben öğrencilerimle devamlı iletişimde oldum, öğrencilerim de kendilerini dinleyen bir öğretmenleri olduğunu bilerek mutlu oldular.” Öğretmenlerin bu deneyimlerinden hareketle öğrencilerinden gelen maillere kısa sürede cevap vermelerinin öğrencilerle olan iletişimlerini olumlu etkilediği söylenebilir. Araştırmada 42 öğretmen ders süresince dinamik bir ses tonu kullanmanın sağlıklı iletişim için önemli olduğunu belirtmişlerdir. Ö15 “Öğrencilerim bazen derse katılmaya çok istekli ve dikkatli ders dinlerken bazen de bıkkın ve dalgın oluyorlardı. Aradaki farkı oluşturanın kendi

ses tonum olduğunu birkaç hafta sonra fark ettim.” Ö60 “Öğretmenin derste dinamik olması dolayısıyla bu dinamizmi yansıtan bir şekilde konuşması çok önemli. Çünkü bu dinamizm öğrencilere sesim aracılığıyla bulaşıyor.” Uzaktan senkron derslerde öğretmenlerin dinamik bir ses tonu kullanmaya özen göstermesinin öğrencilerle iletişimi olumlu etkilediği öğretmenlerin bu ifadelerinden hareketle söylenebilir. Araştırmaya katılan 34 öğretmen süreçte öğrencilerin enerjisinin düştüğünü anladığında ses tonunun değiştirilmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Ö31 “Dinamik bir ses tonu ile öğrencileri olumlu etkileyip dikkatlerini her zamankinden fazla çekebileceğimi biliyorum. ...” Ö21 “Sadece senkron derslerde değil, her dersimde kendi kendime dalgalanma dediğim bir oyun oynuyorum. Sesimin tonunu alçaltıp yükseltiyorum. Hep aynı tonda ders dinlemek uyku getirir.” Öğretmenlerin bu ifadelerinden de anlaşıldığı gibi öğretmenlerin kullandığı ses tonunun özellikle senkron uzaktan derslerde değişmesi gerektiği ifade edilebilir. Araştırmaya katılan 18 öğretmen öğrenmediği konularla ilgili özel olarak görüşmek isteyen öğrencilerle ders sonrasında konuşulmasının öğrencilerle sağlıklı bir iletişim kurmaya faydalı olacağını belirtmişlerdir. Ö55 “Derse hiç katılmayan bir öğrencimle ders bitiminde özel görüşmek bir sonraki ders onun beni daha dikkatli dinlemesini garantiliyor.” Ö74 “Anlamadıkları konuları dersten sonra bireysel olarak anlatınca öğrenciler sonraki derslerden kopmuyor.” Bu ifadelerden hareketle öğrencilerle bireysel ilgilenmenin hem sağlıklı bir iletişim kurulmasına hem de öğrencilerin akademik eksiklerinin giderilmesine neden olduğu söylenebilir. Araştırmada 4 öğretmen veliler derse müdahale ettiğinde onları esprili bir şekilde uyarmanın da iletişimi olumlu etkilediğini söylemişlerdir. Ö7 “Öğrencilerimin yaşı küçük olduğu için velilerinin ders sırasında yanlarında bulunmaları doğal ama derse müdahale etmeleri hoş değil. Dersime müdahale eden bir velime esprili bir şekilde detone olduğunu söylediğimde hem o veli hem de diğerleri bir daha derse müdahale etmeye cesaret edemediler.” Ö29 “Velilerin derse müdahale etmesi çok çirkin bir davranış ama bunu ciddi bir şekilde öğrencilerimin önünde ifade etmek istemediğim için esprili bir şekilde rahatsız olduğumu belirttim ve işe yaradı.” Öğretmenlerin deneyimleri velilerin derse müdahale etmeleri durumunda her iki taraf için de en az rahatsız edici şekilde espri yaparak velilerin bu davranışlarını kabul etmediklerini göstermektedir.

Teknoloji ne kadar ilerlese de yüz yüze iletişimin yerine geçememektedir. Özellikle çevrimiçi kurulan iletişimlerde, insanlar arası iletişimde önemli bir yere sahip olunan vücut dilinin etkisi neredeyse yok olmaktadır. Bu olumsuz durum senkron ders sürecinde uzaktan kurulan iletişime sınırlıklar getirmektedir. Bunun üstüne uzaktan eğitim için gerekli olan internete erişimdeki sorunlar eklenince, senkron derslerdeki canlı görüşmelerin yolu kapanmakta ve senkron ders sürecindeki öğretmen-öğrenci etkileşimi olumsuz etkilenmektedir

(Aziz & Dicle, 2017). Araştırmaya katılan öğretmenler sağlıklı iletişim kurabilmek için, öğrencilere adlarıyla hitap etmeli, öğrenci maillerine en kısa sürede yanıt vermeli, ders süresince dinamik bir ses tonu kullanmalı, öğrenci enerjisi düştüğünde öğretmen ses tonunu değiştirmeli, özel konuşmak isteyen öğrencilerle ders sonunda online konuşmalı ve veliler derse müdahale ettiğinde onlar esprili bir dille uyarılmalı önerilerini sunmuşlardır. Bu öneriler çerçevesinde hareket edildiğinde öğrenciler derse daha istekli katılabilirler. Çünkü öğrenciler bu öneriler yardımıyla her öğrencinin tek ve biricik olduğu vurgusu yapılmış olunur. Öğrenme-öğretme süreçlerinde öğrencilerin birbirleriyle, öğrencilerin öğretmenle, öğrencilerin aileleriyle ve ailelerin öğretmenle iletişimin sağlıklı olması senkron ders sürecinde hem öğretimin bireyselleştirilmesine hem de öğrencinin var olan öğrenme gücünün en üst noktaya çıkarılmasına olanak sağlar (Erdem & Okul, 2015). Hangi eğitim türünde olursa olsun (yüz yüze ya da senkron) öğretmenin, öğrencinin öğrenmesini sağlayıcı ortamları sağlamanın yanında sağlıklı iletişim kurma gerektiğinin bilincinde olmalıdır. Ayrıca öğretmenin öğrencilere rol model olduğu düşünüldüğünde, sözlü ya da sözsüz bütün iletişim unsurlarının öğrenciler üzerinde etkili olduğunu unutmamak gerekir (Uğurlu, 2013).

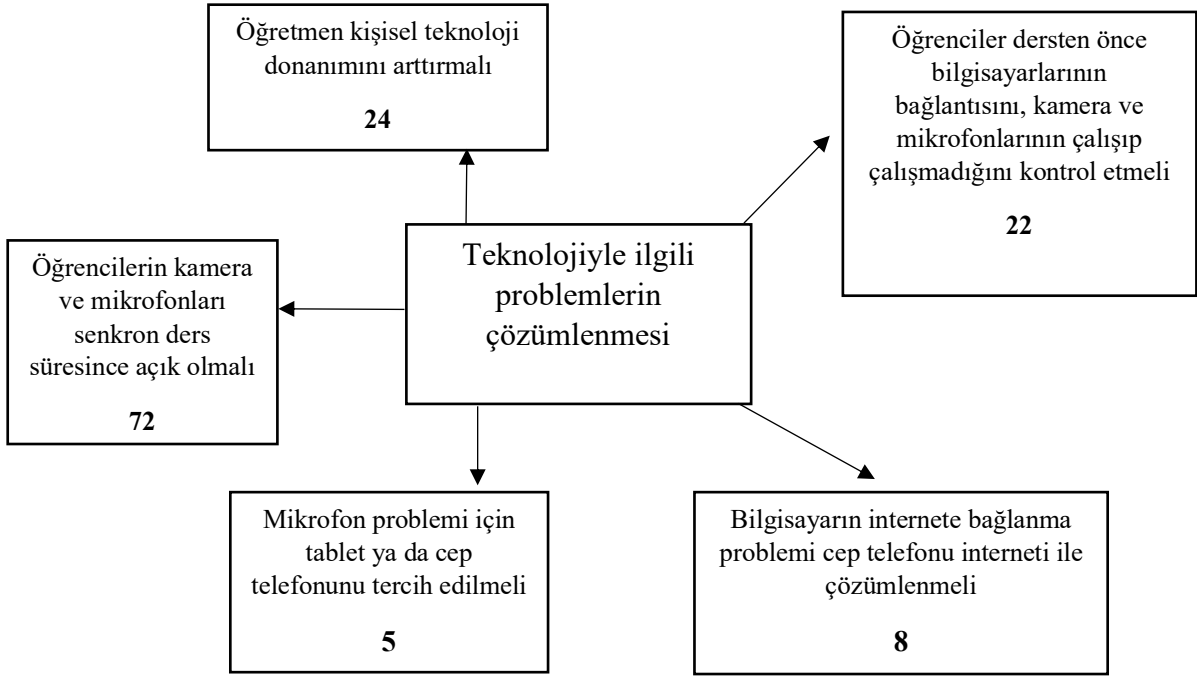
Şekil 3. Öğrencilerin motivasyonunu arttırıcı etkinlikler yapılmalı kategorisi ve kodları

Şekil 3’de görüldüğü gibi öğrencilerin motivasyonunu arttırıcı etkinlikler yapılmalı kategorisi; öğretmen derse karşı motivasyonu düşük olan öğrenciler ile ders sonrasında ya da mesajlaşma ile onları motive edici konuşmalar yapmalı (41), ödüllü sorular, sürpriz etkinlikler

düzenleyip öğrencinin motivasyonu arttırılmalı (24), haftada bir ya da iki oyun/yarışma düzenleyip öğrencilerin motivasyonları arttırılmalı (22), motivasyonu düşük öğrencilere mektup yazmalı (18), öğrencilerin senkron derse ilgisini arttırmak için ders sonunda paylaşım saati yapılmalı (17), öğrencilerin okudukları kitapların sayılarını paylaşması sağlanarak birbirlerini motive etmeleri teşvik edilmeli (14) kodlarından oluşmaktadır. Araştırmaya katılan 41 öğretmen derse karşı motivasyonu düşük olan öğrenciler ile ders sonrasında ya da mesajlaşma ile onları motive edici konuşmalar yapılmasının gerektiğini belirtmişlerdir. Ö76 “Kendini başarısız hissedenden bir öğrencimle ders sonrasında bireysel görüştüm bir diğeri ile de düzenli olarak mesajlaşıyorum. Şimdi ikisi de kendilerine göre ilerleme kaydettiler.” Ö19 “Ders sırasında yapamıyorum diye ağlayan bir öğrencimle düzenli olarak bireysel görüşmeler yapmaya başladım. Bu görüşmeler onun motivasyonunu arttırdı.” Öğretmenlerin bu görüşlerinden hareketle öğrencilerle bireysel ilgilenilmesinin onların derse ve öğrenmeye karşı motivasyonlarını arttırdığı söylenebilir. Araştırmaya katılan 24 öğretmen ödüllü sorular, sürpriz etkinlikler düzenleyip öğrencinin motivasyonunun arttırılabileceğini söylemiştir. Ö36 “Okulda olsaydık şeker veya çikolata gibi sembolik küçük ödüllerle yaptığım yarışmaları şimdi ekran karşısında emoji yollama ödülü ile yapıyorum. İşin içinde küçük bir ödül bile olsa söz konusu oyun ve rekabet olunca öğrencilerin motivasyonu artıyor.” Ö25 “Küçük sürprizler ya da ödüllü oyunlara katılabilmek için öğrenciler daha motive ders dinliyorlar”. Yaşı ne olursa olsun öğrencilerin derslerde farklı etkinlik ve oyunlarla karşılaşmalarının derslere karşı motivasyonlarının arttığını öğretmenlerin görüşlerinden yola çıkarak söylenebilir. Araştırmaya katılan 22 öğretmen öğrencilerin motivasyonlarını arttırmak için haftada bir ya da iki oyun/yarışma düzenlemenin yararlı olduğunu belirtmişlerdir. Ö44 “Öğrenciler her ders ödüllü bilgi yarışmasını istemeye başlayınca, yarışmaları haftalık yapmaya karar verdim. Böylece bütün hafta ders dinleyip haftanın son dersinde yarışmaya etkin katılabiliyorlar.” Ö68 “Bir konu bittiğinde diğerine geçmeden önce yarışma yapıyoruz. Böylece sınav yapmadan biten konunun ne kadar öğrenildiğini görebiliyorum.” Öğretmenlerin bu ifadelerinden haftalık yapılan yarışma veya oyunların öğrencilerin motivasyonlarını arttırdığı gibi aynı zamanda konuların öğrenilme düzeyini de gösterdiği söylenebilir. Araştırmada 18 öğretmen öğrencilerin motivasyonunu arttırmak için motivasyonu düşük öğrencilere e-posta yazılması gerektiğini belirtmişlerdir. Ö18 “Öğrenmeye karşı motivasyonu düşük öğrencilerime düzenli olarak mail gönderip onlara nasıl çalışacaklarını anlatıyorum. Başarabileceklerine dair inancımı hep taze tutuyorum.” Ö38 “Düzenli olarak mail yazarak öğrencilerimle bireysel ilgileniyorum. Onlarla ilgileniyor olmam hoşlarına gidiyor ve daha motive oluyorlar.” Mektup (e-posta) yazarak öğrencilerle bireysel ilgilenmenin onların güdülenmesine neden olduğunu bu görüşler

doğrultusunda söylenebilir. Araştırmaya katılan 17 öğretmen öğrencilerin senkron dersle ilgili arttırmak için ders sonunda paylaşım saati yapılmasının faydalı olacağını belirtmişlerdir. Ö50 “Her ders olmasa bile bazı derslerin bitiminde öğrencilerimle paylaşım saati yaparak senkron dersler hakkındaki görüşlerini öğreniyorum. Onların görüşlerine göre yöntem değiştirdiğim de oluyor.” Ö73 “Haftanın son ders saatinde paylaşım saati yapıyorum. Uzaktan eğitimi değerlendirmelerini, daha çok faydalanabilmeleri için neye ihtiyaçları olduğunu soruyorum. Benim bunu soracağımı bildikleri için dersleri daha dikkatli izlediklerini düşünüyorum. Ne kadar doğru görüşler paylaştıklarını duysanız şaşarsınız.” Öğretmenlerin bu deneyimleri bize öğrencilerle yapılan paylaşım saatlerinin derslere olan motivasyonu arttırdığını gösterebilir. Araştırmada 14 öğretmen öğrencilerin okudukları kitapların sayılarının paylaşarak birbirlerini motive edeceklerini düşündüklerini ifade etmişlerdir. Ö13 “Okullar kapanmadan önce başladığımız okuma projesine uzaktan eğitim sürecinde de devam ettik. Senkron ders sırasında projenin izlemesini ilk yaptığımda bazı öğrencilerimin okuduğu kitap sayısı çok düşüktü. Çok okuyan arkadaşlarını duyunca hareketlendiler bir sonraki kontrolümde hepsi daha çok kitap okumuştular.”, Ö34 “Senkron derslerimde öğrencilerimin okudukları kitapları paylaşabilmeleri ve kitap incelemesi yapmak için zaman ayırdım. Başlangıçta az okuyan öğrencilerimin haziran ayına doğru daha fazla sayıda kitap okumaya başladıklarını fark ettim.”. Öğretmenlerin bu deneyimlerinden hareketle öğrencilerin okudukları kitap sayısını paylaşmalarının daha az okuyanları motive ettiği söylenebilir.

Senkron ders sürecinde öğrenme sorumluluğunun büyük bir bölümü öğrencilere aittir. Uzaktan eğitim sürecinde öğrencinin öğrenme ortamını düzenlemesi, planlaması ve öz değerlendirme yapması beklenir. Bu açıdan bakıldığında öğrencinin süreçte karşılaştığı sorunlarla mücadele etmesi kilit bir noktadır (Ucar & Kumtepe, 2019). Bu nedenle öğrencilerin senkron ders sürecinde motivasyonunu arttırmak gerekir. Öğrencilerin motivasyonunu arttırmak için, öğretmenlerin öğrenci davranışlarının önündeki amacı ve arkasındaki gereksinimleri bilmesi, amaçlara ulaşmayı sağlamak için de ihtiyaçları gidermesi gerekir (Sabuncuoğlu, 1987).

Şekil 4. Teknolojiyle ilgili problemlerin çözülmesi kategorisi ve kodları

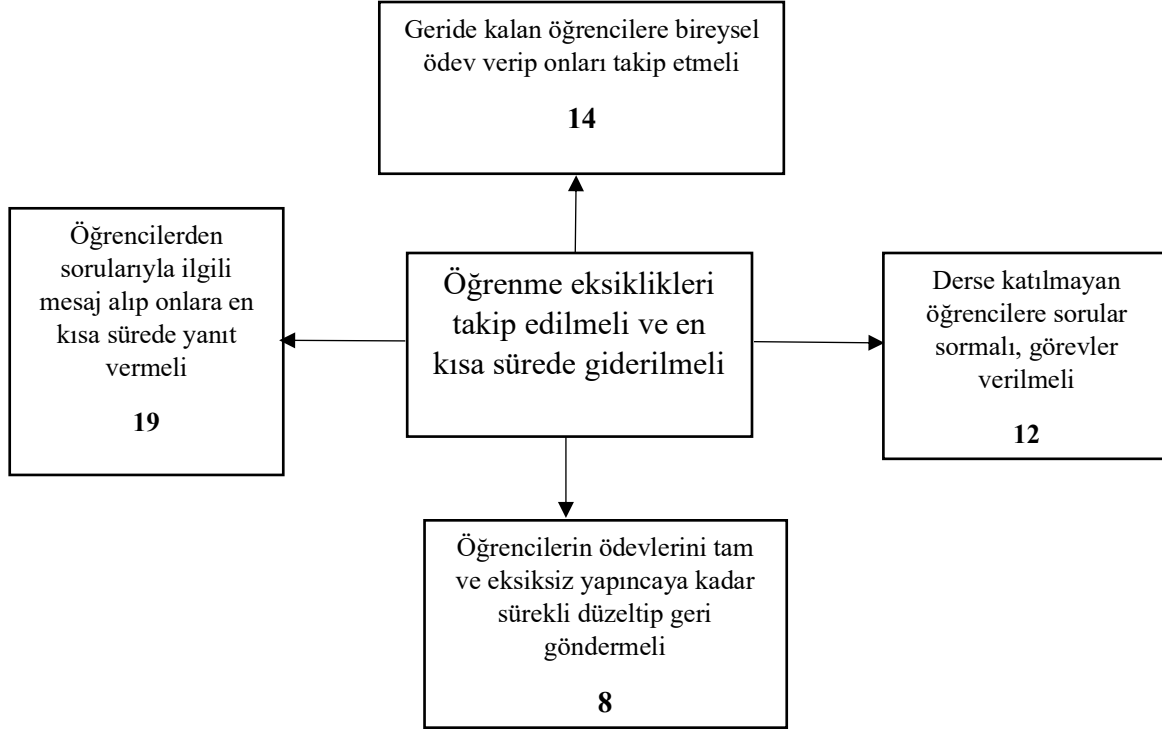
Şekil 4’de görüldüğü gibi teknolojiyle ilgili problemlerin çözülmesi kategorisi; öğrencilerin kamera ve mikrofonları senkron ders süresince açık olmalı (72), öğretmen kişisel teknoloji donanımını arttırmalı (24), öğrenciler dersten önce bilgisayarlarının bağlantısını, kamera ve mikrofonlarının çalışıp çalışmadığını kontrol etmeli (22), bilgisayarın internete bağlanma problemi cep telefonu interneti ile çözümlenmeli (8), mikrofon problemi için tablet ya da cep telefonunu tercih edilmeli (5) kodlarından oluşmaktadır.

Araştırmada 72 öğretmen öğrencilerin kamera ve mikrofonlarının senkron ders süresince açık olması gerektiğini belirtmiştir. Ö79 “Senkron dersler sırasında öğrencilerimi hem görüp hem duymak isterim. Böylece anlamadıkları bir konuya ya da karşılaşılabilecek teknik bir soruna daha hızlı müdahale edebilirim.” Ö69 “Küçük yaş grupları için olmasa da lise öğrencilerinin açık mikrofonlarla gürültüye neden olmadıklarını, daha ciddi ders dinlediklerini gördüm.” Bu ifadeler bize öğretmenlerin ekran karşısında öğrencileri herhangi bir müdahaleye gerek kalmadan görmek ve duymak istediklerini gösterebilir. Araştırmada 24 öğretmen kişisel teknoloji donanımını arttırmaları gerektiğini ifade etmişlerdir. Ö11 “Canlı derslere telefonla bağlanmak dersin verimini düşürüyor. Uzaktan eğitim başladıktan bir süre sonra kendime yeni bir bilgisayar aldım ve dersleri daha rahat ve verimli yapabildiğimi görüyorum.” Ö45 “Uzaktan eğitim başladıktan sonra derslerimi daha rahat yapabilmek için evdeki teknolojik donanımımı yeniledim ve grafik tablet gibi dersime özel araç da aldım. Bence her öğretmen bunu yapmalı.” Öğretmenlerin bu görüşlerinden hareketle kişisel teknolojik donanımların özelliklerinin

arttırılmasının uzaktan senkron ders sürecinde teknolojik problemleri azaltıp ders verimini de arttırdığı söylenebilir. Araştırmada 22 öğretmen öğrencilerin dersten önce bilgisayarlarının bağlantısını, kamera ve mikrofonlarının çalışıp çalışmadığını kontrol etmeleri gerekliliğinin öneminden bahsetmiştir. Ö10 “Her dersin sonunda bir sonraki ders bağlanmadan önce gerekli teknolojik kontrollerin yapılması gerektiğini velilerime hatırlatıyorum.” Ö58 “Bir sonraki derse ödev verirken bilgisayar ve diğer donanımlarını da dersten önce kullanılacak hale getirmeleri gerektiğini hep söylüyorum yoksa derste çok zaman kaybediyoruz”. Uzaktan senkron derslerde zaman kaybına neden olmamak için öğrencileri ve küçük yaş gruplarının velilerinden ders öncesinde bilgisayar ve donanımlarının kontrol edilmesinin teknolojiyle ilgili yaşanacak problemleri azaltacağı söylenebilir. Araştırmada 8 öğretmen bilgisayarın internete bağlanma problemi cep telefonu interneti ile çözümlenmesi gerektiğini söylemişlerdir. Ö4 “Ev internetinde sorun yaşadığımızda cep telefonumuzun interneti ile derse devam etmemiz gerektiği hepimizin aklında bulunmalı.” Ö30 “Sadece öğretmenlerin değil velilerinde ev internetinde sıkıntı yaşanırrsa gsm interneti ile derse bağlı kalmaya devam edebileceklerini bilmeleri gerekir.” İnternet sağlayıcıda yaşanan bir sıkıntı olduğunda cep telefonu interneti kullanılabilir, teknolojik sorunlardaki bağlantı sorunu için bir çözüm olacağı öğretmen görüşlerinden hareketle söylenebilir. Araştırmaya katılan 5 öğretmen mikrofon problemi için tablet ya da cep telefonunu tercih edilmesi gerektiğini ifade etmişlerdir. Ö23 “Bilgisayarının mikrofonu çalışmayan öğrencilere tablet veya cep telefonu ile derse bağlanmalarını öneriyorum.” Ö75 “Teknolojik bir sorunla karşılaşıldığında her zaman bir çözüm bulunabilir. Örneğin mikrofon çalışmadığında tablet ya da telefonla derse bağlanılabilir.” Öğretmenlerin deneyimlerinden hareketle mikrofon sorunu yaşandığında cep telefonu veya tabletle senkron derslerdeki teknolojik olarak görülen internet bağlantısının giderilmesi için bir çözüm yolu olabilir.

Alan yazında da uzaktan eğitim sürecinde altyapı, teknolojinin uygulanması ve kurumların öğrenme-öğretme süreçlerini desteklemesi konusunda sınırlılıkları olduğundan söz edilmektedir (Montes & Ochoa Angrino, 2006). Araştırmaya katılan öğretmenlerin çoğunluğu senkron ders sürecinde öğrencilerin kamera ve mikrofonlarının ders sürecinde açık olması gerektiği yönünde görüş bildirmiştir. Senkron ders sürecinde öğrencilere pedagojik, akademik ve sosyal desteğin yapılabilmesi çok önemlidir. Bu önem öğrencilerin kendilerini yalnız hissetmemelerine ve sürecin bir parçası olmalarına da yardımcı olur (Holmes & Gardner, 2006). Senkron ders sürecinde teknolojiyle ilgili problemlerin çözülebilmesi için öğretmenlerin diğer önerileri; öğretmenlerin kişisel teknolojik donanımları arttırılmalı, öğrenciler dersten önce kamera ve mikrofonlarının çalışıp çalışmadığını kontrol etmeli, bilgisayarlarla internet

problemi yaşanırca bu cep telefonu interneti ile yapılmalı ve son olarak da mikrofonla ilgili problem yaşanmaması cep telefonu ya da tabletin tercih edilmesi yönündedir. Teknolojiyle ilgili bütün bu çözüm önerileriyle birlikte bu problemlerin çözümü için özellikle okullara çok iş düştüğüne inanmaktayız. Bu inancımız öğretmenlerin ve okulların öğrenme-öğretme sürecinde teknolojiyle ilgili hangi problem yaşanırca yaşansın öğrenme sürecini destekleyen her türlü teknolojik gelişime ve sanal ortama uyum sağlayabileceğinden gelmektedir (Gros & Silva, 2005).

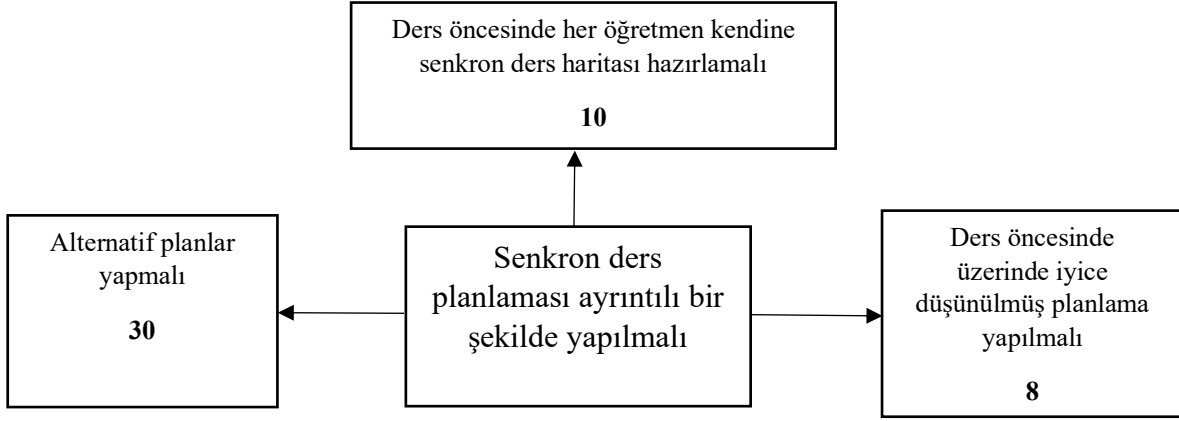

Şekil 5. Öğrenme eksiklikleri takip edilmeli ve en kısa sürede giderilmeli kategorisi ve kodları

Şekil 5’de görüldüğü gibi öğrenme eksiklikleri takip edilmeli ve en kısa sürede giderilmeli kategorisi; öğrencilerden sorularıyla ilgili mesaj alıp onlara en kısa sürede yanıt vermeli (19), geride kalan öğrencilere bireysel ödev verip onları takip etmeli (14), derse katılmayan öğrencilere sorular sormalı, görevler verilmeli (12), öğrencilerin ödevlerini tam ve eksiksiz yapıncaya kadar sürekli düzeltip geri göndermeli (8) kodlarından oluşmaktadır. Araştırmada 19 öğretmen öğrencilerin eksikleri ile ilgili aldıkları mesajlara en kısa sürede yanıt vermenin onların öğrenme eksiklerini tamamlamak konusunda etkili olduğunu belirtmişlerdir. Ö26 “Ders tekrar ederken anlamadığı bir yeri bana mesajla soran öğrencime en kısa sürede yanıt vermek benim için çok önemli. Böylece onun öğrenme çabasını desteklemiş oluyorum.” Ö77 “Öğrenme çabası içindeyken öğrenciyi desteklemek gerek. Bana anlamadığı bir konuyu soran öğrencime hemen cevap vermek onun süreçten kopmasını engeller.” bir konuyu soran

öğrencime hemen cevap vermek onun süreçten kopmasını engeller.” Öğretmenlerin bu görüşleri, öğrencilerin eksiklerini tamamlamak için onlardan gelen soruları hemen cevaplamının etkili olduğunu düşünmemize neden olabilir. Araştırmaya katılan 14 öğretmen geride kalan öğrencilere bireysel ödev vererek takip etmenin eksiklerini tamamlamaya yardımcı olduğunu belirtmişlerdir. Ö47 “Eksiğini fark ettiğim öğrencilerime sadece eksiklerine yönelik bireysel ödev veriyorum. Böylece eksiklerini tamamlamak daha etkili oluyor.” Ö40 “Bireysel ödevler öğrencilerin daha kısa sürede daha hızlı yol almalarını sağlıyor.” Öğretmenlerin bu ifadelerinden hareketle, öğrenme eksiklerini tamamlamak için öğrencilere bireysel ödev verilmesinin etkili olduğu söylenebilir. Araştırmada 12 öğretmen derse katılmayan öğrencileri desteklemek için soru sormanın, onlara görevler vermenin faydalı olduğunu söylemiştir. Ö65 “Cevaplayabileceği düzeyde sorular sorarak derse katılmaya çekinen öğrencilerin kendine güvenlerinin artmasını da sağlıyorum.” Ö80 “Öğrencilerime araştırma ödevleri vererek derse hazır gelmelerini sağlıyorum. Konu hakkında bir şeyler okumuş oldukları için derse katılmaya istekli oluyorlar.” Öğretmenlerin bu deneyimleri öğrencileri derse katmak için soru sormanın veya görev vermenin derse hazırlıklı gelmeyi sağladığını söylememize neden olabilir. Araştırmaya katılan 8 öğretmen öğrencilerin ödevlerini tam ve eksiksiz yapmaya kadar sürekli düzeltip geri göndermelerinin eksiklerini tamamlamaya yardımcı olduğunu belirtmişlerdir. Ö42 “Belli konularda eksikleri olan öğrencilerimi daha özenli ve ödevini tam olarak yapıp gönderene kadar zorluyorum. Benim zorlamamla eksik oldukları konuları daha çok tekrar etmiş oluyorlar.” Ö59 “Öğrencilerle sadece ekrandan iletişim kurduğumuz için eksiklerini tamamlama konusunda daha takipçi ve ısrarcı oldum. En ufak bir yazım hatası varsa ödevi kabul etmiyorum. Düzeltip tekrar göndermesini istiyorum.” Öğretmenlerin bu ifadeleri, uzaktan eğitim sürecinde, öğrencilerin eksiklerini tamamlamanın öğretim sürecindeki yönetsel bir değişiklik olarak ifade edilebilir.

Senkron ders sürecinin öğrenme eksikliklerinin takip edilmesi ve en kısa sürede giderilmesine ilişkin öğretmenlerin çözüm önerilerini belirttiği kategoride senkron ders sürecinde dönüt ya da dönüt - düzeltme kavramlarının öneminin bir kez daha ortaya çıkmış olduğunu düşünüyoruz. Öğrenme-öğretme sürecinde verilen dönütler, hem derslerin işlenişini organize ederken hem de öğretmenlere öğrencilerin yapıp ettiklerini izleme ve değerlendirme fırsatı verebilmektedir (Nicol, 2007). Bu nedenle öğretmenlerin dönütleri etkili bir şekilde verebilmeleri konusunda bilinçlendirilmesi gerekir. Dönüt verme süreci bu şekilde işlediğinde aktif öğrenme gerçekleşecek ve öğrencilerin istenilen davranışları daha çok uygulaması sağlanmış olacaktır. Böylece öğretmenin öğrenme sürecindeki etkisi de arttırılmış olacaktır (Özçelik, 1992).

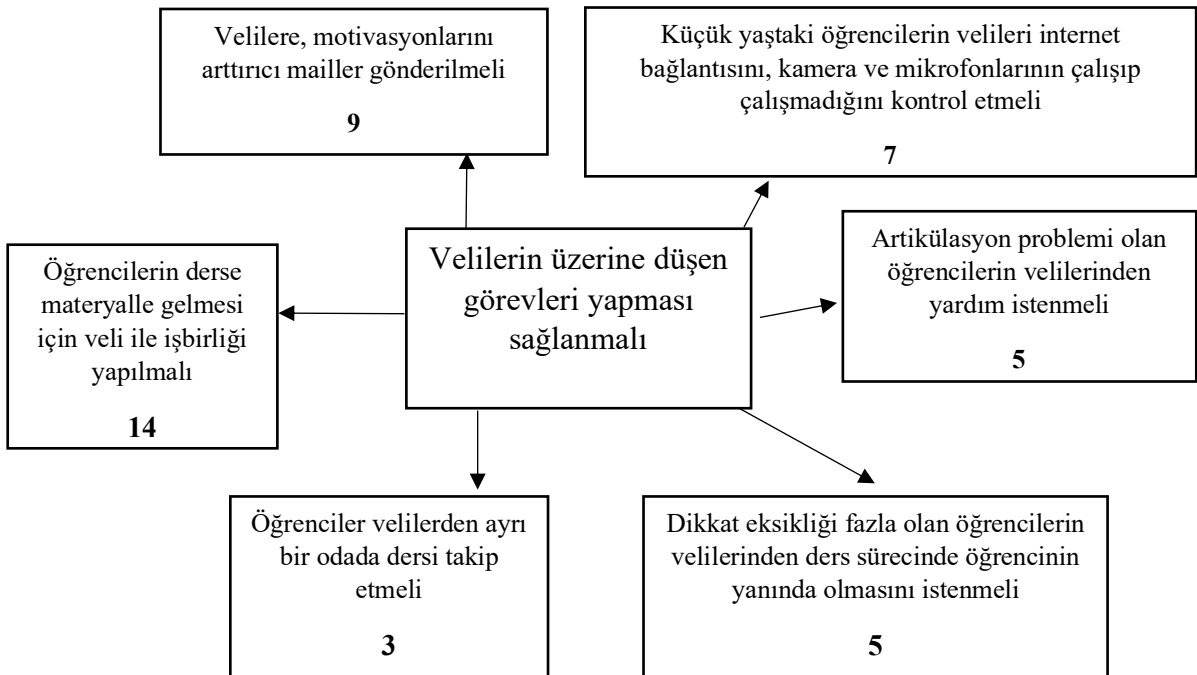

Şekil 6. Senkron ders planlaması ayrıntılı bir şekilde yapılmalı kategorisi ve kodları

Şekil 6’da görüldüğü gibi senkron ders planlaması ayrıntılı bir şekilde yapılmalı kategorisi; alternatif planlar yapmalı (30), ders öncesinde her öğretmen kendine senkron ders haritası hazırlamalı (10), ders öncesinde üzerinde iyice düşünülmüş planlama yapılmalı (8) kodlarından oluşmaktadır. Araştırmaya katılan 30 öğretmen uzaktan senkron dersler için her zaman alternatif plan yapılması gerektiğini belirtmişlerdir. Ö5 “Uzaktan eğitim sürecinde başınıza her şey gelebilir. Öğrencilerinizin hazırlanan derslere nasıl tepki vereceğini öngöremezsiniz. Özellikle benim öğrencilerim yaşı küçük olduğu için velileri ile ders yapıyorlar bu nedenle işler ters gittiğinde her zaman ne yapacağımı bilmeliyim.” Ö37 “Uzaktan derslerde kendi donanımım, internetim vb gibi birçok unsuru kontrol edemediğim gibi öğrencileriminkini de kontrol edemem. Bu yüzden her zaman b, c, d planlarımın hazır olması gerektiğini düşünüyorum.” Öğretmenlerin görüşleri, uzaktan senkron ders sürecinin planlamasında alternatif planların yapılmasının gerekliliğini ortaya koyabilmektedir. Araştırmada 10 öğretmen ders öncesinde her öğretmenin kendine senkron ders haritası hazırlaması gerektiğini söylemişlerdir. Ö28 “Dersi verimli geçirmek için hangi dakikada ne yapacağımı ince ince planlıyorum. Bu planlarımı harita şeklinde yapıyorum.” Ö71 “Kendime canlı dersimin 40 dakikasını adım adım yazarak bir yol haritası çiziyorum. Böylece kendimi daha güvenli ve etkin hissediyorum.” Öğretmenlerin bu görüşlerinden hareketle, uzaktan senkron ders planlarının ne kadar ayrıntılı yapılırsa, derslerin o kadar etkin olacağı söylenebilir. Araştırmaya katılan 8 öğretmen ders öncesinde üzerinde iyice düşünülmüş planlama yapılmasının süreci olumlu etkileyeceğini belirtmiştir. Ö8 “Ders planlarımı, sadece ne yapacağımı, kullanacağım yöntem ve teknikleri değil, dersin her anını kafamda canlandırarak yapıyorum.” Ö61 “Ders planlarımızı alışık olduğumuz şekilde yapmak artık yeterli değil. Her ayrıntıyı düşünmek ve ders öncesinde denemek de gerekiyor.” Uzaktan senkron derslere

hazırlanırken öğretmenlerin ders planlarını yüz yüze ders planlarına göre daha ayrıntılı ve titiz yapmaları gerektiği öğretmenlerin görüşlerinden hareketle söylenebilir.

Milli Eğitim Bakanlığı'nın son yıllarda hazırladığı programlarda, öğrenci merkezli öğretim yaklaşımının ön planda olduğu görülmektedir. Programlardaki yeniliklerle birlikte öğretmenlerin rollerinde de değişimler olmuştur. Rollerdeki değişim, öğretmenlere daha ayrıntılı plan yapma sorumluluğu da getirmiştir (Aşıroğlu & Koç Akran, 2018). Ayrıntılı plan yapmayı destekleyen görüşlerin içinde ön plana çıkan kavram alternatif planlardır. Alternatif plan yapma süreçte çıkabilecek olası problemlerin çözümlenmesi için öğretmenlerin ayrıntılı düşünmesini gerektirir. Alternatif planlar öğretmenlerin süreçte daha kolay öğretim yapmasına olanak sağlayabilir. Öğretmenler senkron ders süreci öncesinde alternatif planlama yaparken de haritalama yönteminden yararlanabilir. Haritalama olarak öğretmenler kavram haritalarından yararlanabilir. Kavram haritaları anahtar kavramlardan oluşur. Haritada anahtar kavramlar arasındaki ilişkiler oklarla gösterilir (Novak, 1991). Bu şematik gösterimler, sürecin öğretmenlerin zihninde daha kolay oluşmasına neden olabilir. Öğretmenler, bütün bu planlamaların hazırlığını yaparken ders öncesinde iyice düşünmesi gerektiğini unutmamalıdır. Senkron ders sürecinin planlamasına ait söylediklerimizin geliştirilebilir olduğunu düşünüyoruz. Bu düşünce, Lim, Son & Kim (2018)'in yaptığı araştırmada ortaya çıkan ders planı hazırlamanın insanların mesleki yaşamları boyunca geliştirilebilir olduğu sonucu ile de örtüşmektedir.

Şekil 7. Velilerin üzerine düşen görevleri yapması sağlanmalı kategorisi ve kodları

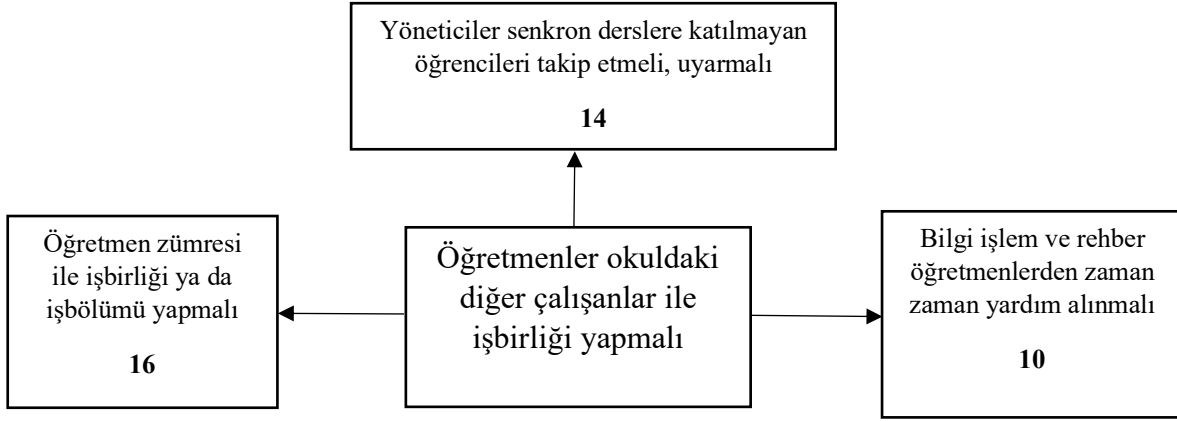
Şekil 7’de görüldüğü gibi velilerin üzerine düşen görevleri yapması sağlanmalı kategorisi; öğrencilerin derse materyalle gelmesi için veli ile işbirliği yapılmalı (14), velilere, motivasyonlarını arttırıcı mailler gönderilmeli (9), küçük yaştaki öğrencilerin velileri internet bağlantısını, kamera ve mikrofonlarının çalışıp çalışmadığını kontrol etmeli (7), artikülasyon problemi olan öğrencilerin velilerinden yardım istenmeli (5), dikkat eksikliği fazla olan öğrencilerin velilerinden ders sürecinde öğrencinin yanında olmasını istenmeli (5), öğrenciler velilerden ayrı bir odada dersi takip etmeli (3) kodlarından oluşmaktadır.

Araştırmaya katılan 14 öğretmen öğrencilerin derse materyalle gelmesi için veli ile işbirliği yapılması gerektiğini belirtmişlerdir. Ö23 “Haftalık olarak öğrencilerin ödevleri ve gerekli materyalleri konusunda velilere mail atıp hatırlatma yapıyorum. Böylece öğrencilerimin çoğunluğu çoğu zaman derse materyalleri hazır olarak başlıyorlar.” Ö64 “Derse eksik materyalle gelen öğrencinin velisini bilgilendiriyorum. Böylece velilere de sorumluluklarını hatırlatmış oluyorum.” Senkron ders sürecini yaşayan öğretmenlerin, öğrencinin derse hazırlıklı gelmesinin sorumluluğunun sadece öğrenciye değil, veliye de ait olduğunu düşündükleri söylenebilir. Araştırmada 9 öğretmen velilere de motive edici mail gönderilmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Ö6 “Bu süreç hepimiz için yıpratıcı oldu. Velilerimle mail yoluyla haberleşerek onları da motive etmek zorunda kaldım. Zira 5 yaşında çocuklarını ekran başına oturtmakta zorlanıyorlardı.” Ö29 “Özellikle Fransızca bilmeyen veliler çok endişeliydi. Onların bu endişesi çocuklarına da yansımaya başladığında velilerle de iletişime geçerek endişelerini gidermeye çalıştım.” Öğretmenlerin bu ifadelerinden uzaktan eğitimin bir parçası olan velilerin de motive edilmesi ve endişelerinin giderilmesi için iletişim kurulması süreci olumlu etkilediği anlaşılabilir. Araştırmada 7 öğretmen küçük yaştaki öğrencilerin velilerinin internet bağlantısını, kamera ve mikrofonların çalışıp çalışmadığını kontrol etmeleri gerektiğini belirtmişlerdir. Ö10 “Senkron derslerin verimli geçmesi için velilerin ya da bir yetişkinin dersten önce gerekli donanımı kontrol etmeyi alışkanlık haline getirmesi gerektiğini düşünüyorum.” Ö3 “Öğrencilerimin yaşı gereği velilerinin ders öncesi kamera, mikrofon gibi donanımları kontrol etmeleri ve ders süresince yaşanabilecek teknik bir sorunu çözmek üzere hazır olmaları gerekir.” Öğretmenlerin bu düşüncelerinden hareketle öğrencilerin uzaktan senkron ders sürecinde velilerin de sorumlulukları olduğunu söylememiz için yeterli olabilir. Araştırmaya katılan 5 öğretmen artikülasyon problemi olan öğrencilerin velilerinden yardım istenmesi gerektiğini söylemişlerdir. Ö14 “Yüz yüze eğitimde bireysel ilgilendiğim artikülasyon sorunu olan öğrencim için velisine çalışma programı gönderdim. Veliden düzenli olarak okuma yaptırmasını istedim.” Ö26 “Verdiğim ses çalışmalarını yapamayan öğrencilerin velisine özel olarak çocuklarıyla ilgilenmeleri gerektiğini hatırlattım.” Öğretmenlerin bu

ifadelerinden hareketle artikülasyon sorunu olan öğrencilerin problemlerinin çözülmesi için velilerinden yardım alınması gerektiği söylenebilir. Araştırmaya katılan 5 öğretmen dikkat eksikliği fazla olan öğrencilerin velilerinden ders sürecinde öğrencinin yanında olmasını istenmesinin gerekli olduğunu belirtmiştir. Ö19 “Sınıfta olsak dikkat eksikliği olan öğrencilerim için gerekeni yaparım ama evlerindeyken onlara bu anlamda ulaşamıyorum. Velilerin en azından canlı dersler sırasında çocuklarını takip etmelerinde fayda var.” Ö2 “Yaşlıtlarına göre dikkat süresi kısa olan öğrencilerimin velilerinden, çocuklarının yanında durarak yönergelerimi onlara tekrar etmelerini istiyorum.” Öğretmenlerin bu görüşleri, uzaktan senkron ders sırasında dikkat eksikliği olan öğrencilere velilerinin destek olmasının gerekli olduğunu söylememize yeterli olabilir. Araştırmada 3 öğretmen, öğrencilerin velilerinden ayrı bir odada dersi takip etmeleri gerektiğini belirtmiştir. Ö62 “Teknolojiye hâkim olan yaş grubu öğrencilerinin dersler sırasında ayrı bir odada ve yalnız olmaları gerektiğini düşünüyorum.” Ö21 “Teknolojik olarak yardıma ihtiyaç duysalar da öğrencilerimin ders sırasında yalnız olmalarını tercih ederim.” Öğretmenlerin görüşlerinden hareketle, özellikle teknolojiyle baş edebilen öğrencilerin çalıştıkları odada yalnız olmaları gerektiği söylenebilir.

Öğrencilerin senkron ders sürecine katılabilmeleri için öncelikle derse istenilen materyallerle gelmeleri gerekir. Bunu da sağlamanın en iyi yolu veli ile işbirliği yapabilmektir. Veli ve okul arasındaki işbirliğinin sağlanması öğrencinin başarısını arttırdığı gibi öğrencilerden kaynaklı davranış problemlerinin de önüne geçebilir. Bu durumun gerçekleşebilmesi için velinin öğretmene saygılı ve anlayışla yaklaşması, öğretmene ve çocuğuna bilinçli, duyarlı ve olumlu bir tutum geliştirmesi, öğrenme-öğretme sürecinde yapılanları takip eden, destekleyen bir tutum sergilemesi gerekir (Babaoğlan, Çelik & Nalbant, 2018). Senkron ders sürecinde yapılan eğitim öğretimin başarılı olması için velilerin desteği alınmalıdır. Çelenk (2003) yaptığı araştırmada öğrencilerinin eğitimi destekleyen ailelerin okul başarılarının yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır. Ayrıca aynı araştırmada okul ile ortak bir tavırla hareket eden, bu ortaklıkla öğrencisine destek sağlayan velilerin öğrencilerinin daha çok başarılı olduğu sonucuna da ulaşılmıştır.

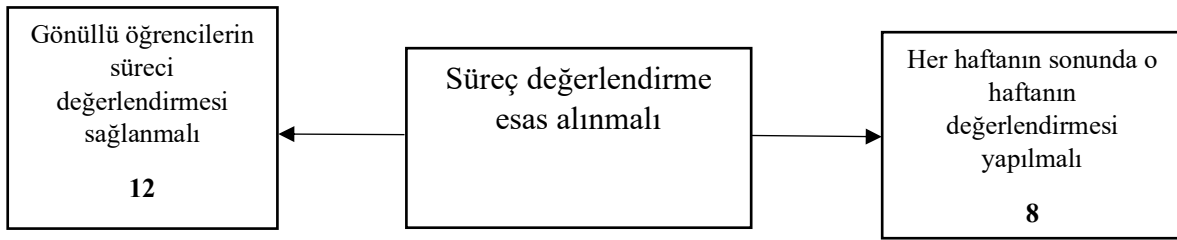
Şekil 8’de görüldüğü gibi öğretmenler okuldaki diğer çalışanlar ile işbirliği yapmalı kategorisi; öğretmen zümresi ile işbirliği ya da işbölümü yapmalı (16), yöneticiler senkron derslere katılmayan öğrencileri takip etmeli, uyarmalı (14), bilgi işlem ve rehber öğretmenlerden zaman zaman yardım alınmalı (10) kodlarından oluşmaktadır.

Şekil 8. Öğretmenler okuldaki diğer çalışanlar ile işbirliği yapmalı kategorisi ve kodları

Araştırmaya katılan 16 öğretmen zümre ile iş birliği veya iş bölümü yapılması gerekliliğinin üstünde durmuştur. Ö53 “Uzaktan eğitim sürecinde çok daha fazla çalışmak ve çok daha çeşitli etkinlik/materyal üretmek zorundayız. Enerjimizi ekonomik kullanmak için zümre içinde yapılan iş bölümü her zamankinden daha önemli oldu.” Ö71 “Yüz yüze eğitimde olduğu gibi uzaktan eğitim sürecinde de zümre çalışmalarımızı iş bölümü yaparak paylaştık. Bence çok faydasını gördük.” Öğretmenlerin bu düşünceleri, zümre olarak çalışmanın senkron ders sürecindeki işlerin paylaşılmasında önemli olduğunu söylememiz için uygun olabilir. Araştırmaya katılan 14 öğretmen yöneticilerin senkron derslere katılmayan öğrencileri takip etmeleri ve uyarmaları gerektiğini belirtmiştir. Ö83 “Benim derse katılmayan öğrencinin velisini haberdar etmemdense bir idarecimizin veliyi arayarak gerekli uyarıyı yapması daha etkili oluyor.” Ö45 “Ben öğretmen olarak zaten öğrenci ve velilerle ödev takibi, motivasyon vb konularda iletişime geçiyorum. Bir de öğrenci derse katılmıyor diye veliyi aramama gerek yok. Buna zamanım da yok.” Öğretmenlerin bu ifadelerinden hareketle, senkron ders sürecinde öğretmenlerin yöneticilerle özellikle öğrenci devamsızlıklarının takibi konusunda işbirliği yapmaları gerektiği söylenebilir. Araştırmada 10 öğretmen bilgi işlem ve rehber öğretmenlerden zaman zaman yardım alınması gerektiğini ifade etmişlerdir. Ö39 “İçinde bulunduğumuz süreçte ben öğrencilerimi akademik ve duygusal olarak desteklemeye çalışıyorum ama salgınla ilgili kaygılarını dile getiren öğrencilerime yeterli olamıyordum gibi hissediyorum. Bu nedenle rehberlik servisinin bence öğrencilerle birebir görüşmesinde fayda var.” Ö67 “Uzaktan eğitim sürecinde bilgi-işlem personelinin biz öğretmenler için her an ulaşılabilir olması gerektiğini düşünüyorum.” Öğretmenlerin görüşlerinden gerek salgının yarattığı kaygılar, gerekse senkron derslerde teknolojik sorunlarla baş edebilmek için rehberlik servisi ve bilgi işlem personeli ile işbirliği içinde çalışılması gerektiği anlaşılabilir.

Araştırmanın bu kategorisinde öğretmenlerin en çok görüş belirttikleri nokta, öğretmenlerin kendi zümreleriyle işbirliği yapmasıdır. Öğretmenlerin işbirliğini Howland & Picciotto (2003) etkinlik, ders planı, öğrencilere verilen ödevler, ders sürecinin tasarlanması, değerlendirilmesi gibi öğrenme-öğretme sürecini oluşturan unsurları sistemli olarak en az iki öğretmenin tartıştığı bir pedagoji olarak tanımlamıştır. Öğrenme öğretme sürecinde öğretmenlerin birbirleriyle iletişim kurması ve uyguladıkları hakkında fikir alışverişinde bulunması çok önemlidir. Son yıllarda öğretmenlik mesleğinin icra edilmesinde işbirliği içinde hareket edilmesinin okul ve eğitim üzerinde çok önemli katkısı olduğu yapılan araştırmalarla ortaya çıkartılmıştır (Yılmaz & Çelik, 2020).

Şekil 9. Öğretmenler okuldaki diğer çalışanlar ile işbirliği yapmalı kategorisi ve kodları

Şekil 9’da görüldüğü gibi süreç değerlendirme esas alınmalı kategorisi; gönüllü öğrencilerin süreci değerlendirmesi sağlanmalı (12), her haftanın sonunda o haftanın değerlendirilmesi yapılmalı (8) kodlarından oluşmaktadır.

Araştırmaya katılan 12 öğretmen gönüllü öğrencilerin süreci değerlendirmesinin sağlanması gerektiğini belirtmişlerdir. Ö56 “Ben bir şeyler yapıyorum ama öğrencilerim bu yaptıklarından ne kadar faydalıyor bunu bilmek isterim. Gönüllü birkaç öğrencime hazırladığım memnuniyet anketini gönderdim. Ardından onlarla görüşme de yaptım. Benim için çok yararlı bir deneyim oldu. Bence tüm öğretmenler bunu uygulamalı.” Ö33 “Onbeş günde her seferinde farklı öğrenciler seçerek kendilerinden senkron derslerimizi değerlendirmelerini istedim. Onların dönütleri benim için çok faydalı oldu.” Öğretmenlerin bu deneyimleri öğrencileri tarafından yapılan değerlendirmelerin senkron ders süreçlerinin daha verimli geçebilmesi adına önemli görülebilir. Araştırmaya katılan 8 öğretmen her haftanın sonunda o haftanın değerlendirilmesi yapılmalı görüşünü belirtmiştir. Ö78 “Her haftanın son dersinde öğrencilerimle kısa bir değerlendirme yapıyorum. Ben onlardan ne beklediğimi söylüyorum onlar da bana.” Ö48 “Arada bir öğrencilerimden derslerimle ilgili duygu ve düşüncelerini belirtmelerini istiyorum. Bu değerlendirme belki her hafta olursa süreci iyileştirme de daha hızlı olur.” Öğretmenlerin bu görüşlerinden hareketle, öğrencilerden alınan

haftalık değerlendirmelerin süreci geliştirme ve iyileştirme konusunda daha etkili olacağı söylenebilir.

Senkron ders sürecinde yaşananlar bu süreçte değerlendirme anlayışının da farklılaşması gerektiği yönündedir. Senkron ders sürecinde öğrenme-öğretme sürecinin değerlendirmesi gönüllü öğrenciler tarafından yapılması gerektiği bu araştırmanın sonuçlarından biridir. Uzaktan eğitim sürecinde birey öğrenmeyi kendi amaçları için gerçekleştirir (Çıglık & Bayrak, 2015). Bu açıdan bakıldığında öğrencilerin öğrenme-öğretme süreçlerini değerlendirmesi, sürecin yeniden organize edilmesi adına önemli olabilir. Araştırma sonucunda ortaya çıkan bir diğer sonuç olan her haftanın sonunda o haftanın değerlendirmesi ile birlikte iki sonucun da öğrenme sürecinin biçimlendirmesine yönelik olduğu söylenebilir. Ölçme değerlendirmenin sadece not verme amaçlı yapılmayacağı, ölçüm sonuçları kullanılarak biçimlendirici bir değerlendirme sürecinin yaşanabileceği (Konur & Konur, 2011) senkron ders sürecinde yapılması gerekenlerden biri olarak görülebilir.

Sonuç ve Öneriler

Çalışmanın amacı, Covid-19 salgını sürecinde acil uzaktan eğitim kapsamında senkron ders sürecini yaşayan öğretmenlerin görüşlerinden hareketle senkron ders sürecinde ortaya çıkacak problemlere çözüm önerileri geliştirmektir. Bu çalışmanın alt problemi sonucunda acil uzaktan eğitimde senkron ders sürecine ilişkin çözüm önerileri 9 kategoride toplanmıştır. Bu kategoriler öğretim yöntem ve tekniklerinde değişiklik yapılmalı, öğrencilerle sağlıklı bir iletişim kurulmalı, öğrenci motivasyonunu artırıcı etkinlikler yapılmalı, teknolojiyle ilgili problemler çözülmeli, öğrenme eksiklikleri takip edilmeli ve en kısa sürede giderilmeli, senkron ders planlaması ayrıntılı bir şekilde yapılmalı, velilerin üzerine düşen görevleri yapması sağlanmalı, öğretmenler okuldaki diğer çalışanlar ile işbirliği yapmalı, süreç değerlendirme esas alınmalıdır.

Sonuç olarak koronovirüs salgın döneminde 11 Mart 2020 tarihinden itibaren dersler uzaktan eğitim yöntemi ile sürdürülmüştür. Yüz yüze yapılan eğitim yerini uzaktan eğitime bırakınca dersler senkron olarak yapılmaya başlanmıştır. Yüz yüze eğitimde olduğu gibi acil uzaktan eğitimdeki senkron derslerde de öğrenme-öğretme süreçlerinin en önemli aktörü öğretmenlerdir. Öğretmenlerin eğitimin uzaktan yapıldığı dönemde karşılaştıkları en önemli zorluğun, alışık olmadıkları çevrimiçi ortamlardaki sınıfları yönetebilmek olduğunu düşünmekteyiz. Senkron ders sürecindeki öğretim-öğrenme ortamlarının yönetimi ders süreci planlamasının kaliteli olmasına, öğrenci davranışlarının iyi yönetilmesine, süreçteki teknolojik

araç-gereçlerin ve materyallerin etkili kullanılmasına, öğretmenlerin motivasyon düzeylerinin yüksek olmasına, senkron ders süreci için gerekli teknolojinin yazılım ve donanımının yüksek kalitesine, senkron ders sürecinin yürütüldüğü sistemin erişebilir olmasına, derslerin yürütüldüğü sistemin güvenilirliğine bağlıdır (Can, 2020).

Araştırmadan elde edilen sonuçlar kapsamında aşağıdaki öneriler verilebilir:

- Senkron ders ile işlenecek öğretim programları yeniden organize edilebilir.
- Öğretmenlerin senkron ders sürecini verimli geçirebilmesi için bu süreçte kullanacakları materyal, yöntem ve teknikler hakkında hizmetiçi eğitim alması sağlanabilir.
- Öğretmenlerin senkron ders sürecinde sıklıkla kullandıkları web uygulamaları hakkında bilgilenmesi ve uygulama yapması sağlanabilir.
- Velilere ve öğrencilere senkron ders sürecindeki rolleri hakkında bilgi verilip bu sürecin verimli geçirilmesi için onların da katkılarının beklendiği hatırlatılabilir.
- Bu araştırmada tüm öğretmenlerin görüşleri, öğretmenlerin düzeyleri ve branşları ayırt edilmeden analiz edilmiştir. Öğretmenlerin görüşleri branş ve düzeylere göre karşılaştırmalı olarak analiz edilip nitel araştırmalar yapılabilir.

Kaynakça

- Acarbay, C. (2016). Havacılık hizmetiçi eğitiminde uzaktan eğitim. *Açık öğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi (AUAd)*, 2(1), 148-161. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/401403> adresinden 05.09.2020 tarihinde güncellenmiştir.
- Altınay, F., Altınay, Z. & İşman, A. (2004). Roles of the students and teachers in distance education. *Turkish Online Journal of İstance Education – TOJDE*, 5(4), 58-80. <http://tojde.anadolu.edu.tr/tojde19/index.htm> adresinden 02.08.2020 tarihinde güncellenmiştir.
- Aşıroğlu, S. & Koç Akran, S. (2018). Öğretmen adaylarının ders planlarının ve öğretim uygulamalarının incelenmesi. *E-Kafkas Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 5(3), 1-13. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/606255> adresinden 08.08.2020 tarihinde güncellenmiştir.
- Aziz, A. & Dicle, Ü. (2017). *Örgütsel iletişim*. İstanbul: Hiperyayın.
- Babaoğlu, E., Çelik, E. & Nalbant, A. (2018). İdeal öğrenci velisi üzerine nitel bir çalışma. *E-Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 9(1), 51-65. DOI: 10.19160/ijer.370497.
- Baki, A., Karal, H., Çebi, A., Şilbir, L. & Pekşen, M. (2009). Uzaktan eğitimde öğretim yönetim sistemi ve senkron eğitim platformu tasarım süreci: KTÜ Örneği. *Turkish Journal of Computer and Mathematics Education*, 1(1), 85-101. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/201296> adresinden 05.09.2020 tarihinde güncellenmiştir.
- Bozkurt, A. (2020). Koronavirüs (Covid-19) pandemi süreci ve pandemi sonrası dünyada eğitime yönelik değerlendirmeler: yeni normal ve yeni eğitim paradigması. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi (AUAd)*, 6(3),112-142. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/1215818> adresinden 01.11.2020 tarihinde güncellenmiştir.
- Can, E. (2020). Sanal sınıf yönetimi: İlkeler, uygulamalar ve öneriler. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi (AUAd)*, 6(4), 251-295. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1352063> adresinden 01.11.2020 tarihinde güncellenmiştir.
- Christensen, L. B., Johnson, B. & Turner, L. A. (2015). *Araştırma yöntemleri: Desen ve analiz*. (2. baskı). (Çev. Ed.: A. Aypay).Ankara: Anı Yayıncılık.
- Cronin, P., Ryan, F. & Coughlan, M. (2008). Undertaking a literature review: a step-by-step approach. *Article in British journal of nursing (Mark Allen Publishing)*,17(1), 38-43. DOI: 10.12968/bjon.2008.17.1.28059 Source: PubMed
- Cüceloğlu, D. (2020). Covid-19 geleceği nasıl etkileyecek? *Çocuk ve Medeniyet*, 5(9) 181-182. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1353758> adresinden 01.11.2020 tarihinde güncellenmiştir.

- Çakın, M. & Külekçi Akyavuz, E. (2020). Covid-19 süreci ve eğitime yansımaları: öğretmen görüşlerinin incelenmesi. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 6(2),165-186. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1183555> adresinden 01.11.2020 tarihinde güncellenmiştir.
- Çelenk, S. (2003). Okul başarısının ön koşulu: Okul aile dayanışması. *İlköğretim-Online*, 2(2), 28-34.
- Çıglık, H. & Bayrak, M. (2015). Uzaktan öğrenme ve yapısalcı yaklaşım, *IJODE*, 1(1), 87-102.
- Dada, D. (2006). E-readiness for developing countries: moving the focus from the environment to the users. *The Electronic Journal of Information Systems in Developing Countries (EJISDC)*, 27(6), 1-14. DOI: <https://doi.org/10.1002/j.1681-4835.2006.tb00183.x>
- Doğan, Ş. (2013). *Öğretim elemanlarının e-öğrenme sistemine yönelik hazırbulunuşluk düzeylerinin incelenmesi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Erdem, A.R. & Okul, Ö. (2015). Sınıf öğretmenlerinin öğrencilerle iletişim becerileri. *Çağdaş Yönetim Bilimleri Dergisi*, 1(2), 4-13. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/408082> adresinden 05.09.2020 tarihinde güncellenmiştir.
- Fidan, M. (2020). Covid-19 belirsizliğinde eğitim: ilkokulda zorunlu uzaktan eğitime ilişkin öğretmen görüşleri. *Uşak Üniversitesi Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 6(2), 24- 43. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1101246> adresinden 01.2020 tarihinde güncellenmiştir.
- Glesne, C. (2020). *Nitel araştırmaya giriş*. (6. baskı) (Çev.: A. Ersoy ve P. Yalçınoğlu). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Gökmen, Ö.F., Duman, İ. & Horzum, M.B. (2016). Uzaktan eğitimde kuramlar, değişimler ve yeni yönelimler. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi (AUAd)*, 2(3), 29-51. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/402011> adresinden 30.08.2020 tarihinde güncellenmiştir.
- Gros, B. & Silva, J. (2005). La formación del profesorado como docentes en los espacios virtuales de aprendizaje [Teacher training as professors in the virtual spaces of learning]. <http://www.redkipus.org/aad/images/recursos/31-959Gros.pdf> adresinden 30.06.2020 tarihinde güncellenmiştir.
- Holmberg, B. (1995). *Theory and practice of distance education*. (2nd Edition). London: Routledge.
- Holmes, B. & Gardner, J. (2006). *E-learning: concepts and practice*. London: Sage.
- Hossain, M. M. (2020). *Current status of global research on novel coronavirus disease (COVID-19): a bibliometric analysis and knowledge mapping*. 9, 1-13. <https://doi.org/10.12688/f1000research.23690.1>

- Howland, J. & Picciotto, H. (2003). Professional development from the inside: Teacher collaboration in the independent secondary school. <https://www.mathed.page/teaching/collaboration.pdf> adresinden 06.09.2020 tarihinde güncellenmiştir.
- İşman, A. (1998). *Uzaktan eğitim*. Sakarya: Değişim Yayınları.
- Kayabaşı, Y. (2012). Öğretmenlerin Öğretim Sürecinde Kullandıkları Öğretim Yöntem Ve Teknikleri İle Bunları Tercih Etme Nedenleri. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 15(27), 45-65. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/854137> adresinden 25.08.2020 tarihinde güncellenmiştir.
- Kırmızıgül, H.G. (2020). Covid-19 salgını ve beraberinde getirdiği eğitim süreci. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 7,(5), 283-289. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1128111> adresinden 01.11.2020 tarihinde güncellenmiştir.
- Konur, K. B. & Konur, B. (2011). İlköğretim öğretmenlerinin kullandıkları ölçme değerlendirme metotlarına ilişkin görüşleri. *Necatibey Eğitim Fakültesi Elektronik Fen ve Matematik Eğitimi Dergisi (EFMED)*, 5(2), 138-155. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/39833> adresinden 27.07.2020 tarihinde güncellenmiştir.
- Lau, J., Yang, B. & Dasgupta, R. (2020). Will the coronavirus make online education go viral? *The World University Rankings*, 12 March. <https://www.timeshighereducation.com/features/will-coronavirus-make-online-education-go-viral> adresinden 01.11.2020 tarihinde güncellenmiştir.
- Lim, W., Son, J. W. & Kim, D. J. (2018). Understanding preservice teacher skills to construct lesson plans. *International Journal of Science And Mathematics Education*, 16(3), 519-538. DOI: 10.1007/s10763-016-9783-1
- Midkiff, S. P. & DaSilva, L. A. (2000). Leveraging the web for synchronous versus asynchronous distance learning. *International Conference on Engineering Education 2000*, Ağustos 14-18, Taipei, Taiwan. <http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.5.3925&rep=rep1&type=pdf> adresinden 06.09.2020 tarihinde güncellenmiştir.
- Moore, M. G. & Kearsley, I. G. (2012). *Distance education: A systems view of online learning*. (3rd Edition). New York: Wadsworth Publishing.
- Nicol, D. (2007). Formative assessment and self-regulated learning: A model and seven principles of good feedback practice. *Studies in Higher Education*, 31(2), 199-218. DOI: <https://doi.org/10.1080/03075070600572090>
- Novak, J.D. (1991). Clarify with concept maps. *The Science Teacher*, 58(7), 44-49.
- Özçelik, D. A. (1992). *Eğitim programları ve öğretim (Genel öğretim yöntemi)*. Ankara: ÖSYM Yayınları.
- Patton, M. Q. (2018). *Nitel araştırma ve değerlendirme yöntemleri*. (2. baskı). (Çev. Ed.: M. Bütün ve S. B. Demir). Ankara: Pegem Akademi.

- Punch, K. F. (2014). *Sosyal araştırmalara giriş nicel ve nitel yaklaşımlar*. (5. baskı). (Çev: D. Bayrak, H. B. Arslan & Z. Akyüz). Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Sabuncuoğlu, Z. (1987). *Çalışma psikolojisi*. Bursa: Uludağ Üniversitesi Basımevi.
- Strauss, A. & Corbin, J. (2014). *Basics of qualitative research*. (4rd Edition). California: Sage
- Telli, Y. S. & Altun, D. (2020). Coronavirüs ve çevrimiçi (Online) eğitimin önlenemeyen yükselişi. *Üniversite Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 25-34. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1051865> adresinden 01.11.2020 tarihinde güncellenmiştir.
- Ucar, H. & Kumtepe, A.T. (2019). Be motivated and motivate: an interview with John M. Keller. *eLearn*, July, 5(7). DOI: 10.1145/3329488.3331178
- Uğurlu, C. T. (2013). Öğretmenlerin iletişim becerisi ve empatik eğilim davranışlarının çocuk sevme düzeyleri üzerine etkisi. *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*, 3(2), 51-61.
- Yıldırım, A. & şimşek, H. (2018). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayınevi.
- Yılmaz, K. & Çelik, M. (2020). Öğretmenler arasında mesleki işbirliğine yönelik tutum ölçeğinin geliştirilmesi. *MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 9(2), 731-740. DOI: <https://doi.org/10.33206/mjss.584856>
- Yılmazsoy, B. & Kahraman, M. (2018). Uzaktan eğitimde sosyal ağlar ve öğreticinin etkinliği. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi (AUAd)*, 4(2), 5-9. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/465540> adresinden 01.07.2020 tarihinde güncellenmiştir.
- Yorgancı, S. (2014). Web tabanlı uzaktan eğitim yönteminin öğrencilerin matematik başarılarına etkileri. *K. Ü. Kastamonu Eğitim Dergisi*, 23 (3), 1401-1420. <https://www.researchgate.net/publication/299595258> adresinden 06.09.2020 tarihinde güncellenmiştir.

Yazarlar Hakkında

Cemal BIYIKLI

1996 yılında Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü Eğitim Programları Ve Öğretim ana bilim dalından mezun olan Cemal BIYIKLI, aynı üniversitenin aynı bölümünde yüksek lisans eğitimini 2000, doktora eğitimini de 2013 yılında tamamlamıştır. Yazar, 1999 yılından bu yana Ankara Özel Tevfik Fikret Okullarında program geliştirme uzmanı olarak görev yapmaktadır. Yazarın Fransızca, Beden Eğitimi ve Görsel Sanatlar alanında program geliştirme çalışmaları vardır. Toplam Kalite Yönetimi, Zaman Yönetimi, İş Analizi, Öğrenme Stratejileri, Proje Tabanlı Öğrenme, Yapılandırmacı Öğrenme Anlayışı, Çocuklarda Dikkat Gelişimi, E-Öğrenme, Uzaktan Eğitim, Fen Bilimleri (Fen ve Teknoloji, Fizik, Kimya, Biyoloji) ve Türkçe derslerinin öğretimine yönelik çeşitli çalışmaları bulunmaktadır.

Posta Adresi: Ankara Özel Tevfik Fikret Okulları, Mustafa Kemal Mahallesi, 2118. Cd. No:6, 06800 Eskişehir Yolu/Çankaya/Ankara

Tel (İş): +90 (0312) 219 62 22

Eposta: cemal@tfo.k12.tr

Ayşe Oytun ÖZGÜR

1993 yılında Ankara Üniversitesi Fransız Dili ve Edebiyatı bölümünden mezun olan Oytun ÖZGÜR aynı üniversitenin aynı bölümünde yüksek lisans eğitimini 1995 yılında tamamlamıştır. Yazar, 1997 yılında Ankara Özel Tevfik Fikret Okullarında Fransızca Öğretmeni olarak göreve başlamış, 2005 yılında ortaokul müdür yardımcılığına atanmış, 2006 yılından beri de İlkokul ve ortaokul müdürü olarak görev yapmaktadır. Yazarın Toplam Kalite Yönetimi, Stratejik Planlama, Zaman Yönetimi, İş Analizi, Öğrenme Stratejileri, Uzaktan Eğitim, Eğitimsel Değerlendirme ve Bireyselleştirilmiş Eğitim Programları, küçük yaş grubuna Fransızca öğretimine yönelik çeşitli çalışmaları ve Fransız Polisiye Roman türü hakkında makaleleri bulunmaktadır.

Posta Adresi: Ankara Özel Tevfik Fikret Okulları, Mustafa Kemal Mahallesi, 2118. Cd. No:6, 06800 Eskişehir Yolu/Çankaya/Ankara

Tel (İş): +90 (0312) 219 62 22

Eposta: oytun@tfo.k12.tr